

ქეთო ნინიძე, დათო ბარბაქაძე
გაგრძელება

მერწყული

Keto Ninidse
Dato Barbakadse
FORTSETZUNG

გამომცემელი: ღათო ბარბაქაძე

გამოიცა გამომცემლის ხარჯით

პირველი გამოცემა

ISBN 978-9941-0-3977-5

ქეთო ნინიძე
დათო ბარბაქაძე

გაბრძელება

მერწყული
თბილისი
2012

27.11.2007

(...) "სათქმელისგან დისტანცირებას ვერ ახდენო"?? ეს ვერ გავიგე, იმიტომ, რომ შეიძლება ფორმისგან კი... მაგრამ სათქმელისგან, მგონი, ვახდენ.

მაგრამ შენიშვნები მიყვარს და ყოველთვის მოვისმენ სიამოვნებით...

ქეთო

27.11.2007

(...) რაც შეეხება ჩვენი ლიტერატურული საუბრის გაგრძელებას, გამაძღობ ნდობისთვის. რაკი, როგორც ამბობ, შენიშვნები გიყვარს, ვეცდები ჩემი შენიშვნები შენი საყვარელი შენიშვნების კოლექციაში არ მოხვდეს. სათქმელთან დისტანცირების შეუძლებლობაში ვიგულისხმე ახალბედა ლიტერატორებში (განსაკუთრე-

ბით სწორედ პოეზიაში) გავრცელებული ფსიქ-
ოლოგიური სიტუაცია, როცა სათქმელი ემოცი-
ურად იმდენად გულწრფელი და ნამდვილია,
რომ თვით ეს გულწრფელობა გადაიქცევა ხო-
ლმე სათქმელის მნიშვნელოვნების გარანტიად.
მე შენთან სწორედ ასეთი აღრევის გაბატონებ-
ის საშიშროებას გავუსვი ხაზი, რაკი ჩავთვალე,
რომ სწორედ ეს არის შენთვის პრობლემური
საკითხი. სულ ეს იყო. სათქმელი, რომლის გამო-
თქმა ჩვეულებრივ საკომუნიკაციო შრეზე მნი-
შვნელოვანია, პოეზიაში შეიძლება მოკლებუ-
ლი იყოს ასეთ მნიშვნელობას. ეს განსაკუთრებ-
ით ეხება სოციალური ფონით გამონვეულ, ლო-
კალურ კონტექსტში აქტუალურ პრობლემებს,
რომლებიც უბრალოდ გვთრგუნავს და ამოსუნ-
თქვის საშუალებას არ გვაძლევს. ამ დროს პრო-
ბლემის აქტუალობას ვეჯაჭვებით და გვგონია,
რომ ჩვენი გულწრფელი რეაქციები სათქმელ-
ის განზოგადებასაც ხელს უწყობს. არადა, სწო-
რედ რომ პირიქით! რაც დრო გადის, ჩვენს მიერ
"აღმოჩენილი" ამა თუ იმ პრობლემის იმდენ ახ-
ალ პრობლემურ მხარეებს ვხედავთ ხოლმე,
რომ რაღაც დროის მერე ჩვენვე გველიმება
ჩვენს მიამიტობაზე. ვაზუსტებ: ეს განსაკუთ-

რებით სოციალური კონტექსტის მხატვრული თემატიზების დროს ხდება. ამიტომ არის, რომ ძლიერ პოეტებთან სოციალურს ყოველთვის იქვემდებარებს მეტაფიზიკური. შენი სათქმელი ჯერჯერობით იმით შემოიფარგლება, რომ მკითხველმა მკაფიოდ დაინახოს, რა მოგწონს და რა არ მოგწონს. შენი კრიტიკა სწორხაზოვანია, ეხება იგი მოსაწყენ ადამიანებს თუ სრულიად შემთხვევით გამვლელებს, ეს კრიტიკა წინ წამოწევს შენს სურვილს, ხაზი გაუსვა შენს განსხვავებულობას მათგან, რაც პოეზიაში თითქმის არაფერს ნიშნავს. იმ სათქმელთან დისტანცირება, რომელიც შენი ლექსების შინაარსს ქმნის, გულისხმობს შენს მიერ უკვე არაერთხელ თქმულის აღარგამეორებას, ეს კი, დარწმუნებული ვარ, შეამცირებს ბანალურ მეტაფორებს და "არახრახებულ სიცარიელებს", რომლებისგანაც შენ საიმედოდ განსხვავდები, რაშიც ეჭვი არ მეპარება. შენ გინდა, რალაცის შესახებ მოუყვე კიდევ წარმოსახულ მკითხველს და არც მოუყვე. გულწრფელიც გინდა იყო და აბსტრაქტულიც. ამის მისაღწევად დიდი შინაგანი გამოცდილება და თუნდაც პირწმინდად დიდი ოსტატობაა საჭირო. ეს ჰაეროვანი მეტყველე-

ბით არ მოვა, უნდა ეცადო ლექსებში შენი სამეცხველო ენა დაშალო, დაფანტო, გადაკარგო, მერე კი ისევ შეაგროვო. რაც შეგრჩება ამის მერე, რასაც დაიბრუნებ, მართლა შენი იქნება. შენ ეს სამუშაო ჯერ არ ჩაგიტარებია. პოეზია უმანკო ხედვას ვერ იტანს, შენ კი სწორედ ხედვის უმანკოების დაცვას ცდილობ. როცა ლექსზე მუშაობას, უკეთ პოეზიაში მუშაობას იმაზე მეტ დროს დაუთმობ, ვიდრე ამას უბრალოდ სასიამოვნო და უსიამოვნო გარემოებების ერთმანეთთან შეპირისპირება მოითხოვს, მაშინ შენი ლექსები სათუთი და იმავდროულად მშრალი, ყველა რისკისგან და გაბედულებისგან დაცული თხრობიდან პოეზიისკენ გადაიხრება. მაშინ თემატური ერთფეროვნება და გავრცელებული ახალგაზრდული მოტივები ადგილს დაუთმობს რთულ და გაბედულ ძიებებს. რა თქმა უნდა, ეს ყველაფერი ჩემი აზრით.

გიგზავნი "ამერიკელ პოეტებს". არ ვიცი, ნაკითხული გაქვს? ალბათ, წიგნად კიდევ დიდხანს ვერ გამოვცემ.

საუკეთესო მოკითხვით, დათო

28.11.2007

დათო, დიდი მადლობა წერილისთვის და კრებულისთვის... აქედან რამდენიმე ავტორი ნაკითხული მქონდა ძველ "არილში" თუ "ახალ თარგმანებში" ოღონდ ზვიად რატიანის თარგმანი.

ძალიან ნაკითხი არ ვარ, მაგრამ მე არ ვფიქრობ, რომ პოეზია მარტო ემოციაა და კითხვა არ სჭირდება; ამიტომ, ვცდილობ, რომ გავეცნო რალაც-რალაცებს.

ჩემი ენა, ვცდილობ, რომ იყოს გადაუტვირთველი და სადა. გულწრფელობას რაც შეეხება, ეს, ალბათ, ჩემი ამ ეტაპის ფორმაა... სხვა ეტაპზე, შეიძლება, შეიცვალოს. თანაც, გემოვნებაზე არ დავობენ, ზოგს ძალიან მოსწონს და მეუბნებიან, რომ მათს საფიქრალსაც გადმოსცემს, განსაკუთრებით ჩემი თაობის ადამიანებს... ვისაც ბავშვობაში არახრახებული სიცარიელის იავნანები მოუსმენია.

შემოქმედება ხომ ძალიან მოსაფრთხილებელია, თვით ისეთ ადამიანებთან, რომლებიც ძალიან "სუსტად" წერენ, ან თავისი ცხვირის იქით ვერაფერს ამჩნევენ. მე მგონი, მე ასეთი არ ვარ. ამიტომ, თუ პოეტი არ მოგეწონება, შე-

ნიშვნების მიცემას აზრი არა აქვს, ჩემი აზრით. მე ამ ეტაპზე ასე ვხედავ და ასეთი ფორმაა ჩემთვის მოსახერხებელი. და ჩემს ლექსებში გულწრფელობა თუ ბევრს ყველაზე მეტად უყვარს, ამის გამო არ ვფიქრობ, რომ ეს ფორმა უნდა მოვირგო.

ქეთო

29.11.2007

ქეთო, მემგონი გაგაბრაზე, მაგრამ არაუშავს. დარწმუნებული ვარ, რალაც დროის მერე ისევ გადაავლებ თვალს ჩემს "შენიშვნებს" და ნახავ, რომ მას შენიშვნებთან არაფერი აქვს საერთო. იმას ხომ მაინც ხედავ, რომ გულდასმით მოვეპყარი შენს ლექსებს და მის გვერდით არ ჩამიქროლია. რა თქმა უნდა, ისეთ ლექსებს, როგორსაც შენ წერ, ისეთი გოგონები ვერ დანერვენ, რომლებიც საკუთარი ცხვირის იქით ვერაფერს ამჩნევენ. ეს მე პირდაპირ არ მითქვამს, მაგრამ ხომ იგრძნობა ჩემს უსტარში.

პოეზია მარტო ემოციაა კი არა, საერთოდ არაა ემოცია. პოეზია იქ იწყება, სადაც ემოცია

მთავრდება. ეს სიტყვებით თამაში არაა.

ძალიან ნაკითხი არც მე ვარ. ისიც ძალიან მეეჭვება, რომ პოეზია მიყვარდეს.

...ხოლო თუ პოეტი მოგეწონება, მაშინ დიდი სურვილი გიჩნდება, რომ მისგან მართლა დადგეს პოეტი.

დათო

20.03.2008

ხომ არის ხოლმე დროები, როცა გგონია, რომ ვერაფერს ღირებულს ვერ იძენ... ბოლო დროს ორმა რაღაცამ გამამდიდრა: შენმა წიგნმა (კითხვები და სოციალური გარემო, ნავიკითხე უკვე არა როგორც უნივერსიტეტის სტუდენტმა) და წითელ ზონაში ერთმა ახალგაზრდა რეჟისორმა (თვითმფრინავის გატაცებაზე ფილმი გადაიღო და რევოლუციის პერიოდში სთხოვეს ფილმის პოლიტიკურად გაპოპულარულება და არ დათანხმდა):)

ერთ-ერთ თანამედროვე პოეტზე რასაც წერ, მეც მქონია ეგ და მე მგონი ყველას, ვისაც გვემინია, რომ ერთხელ უინტერესო არ გავხდ-

ეთ... ამიტომ თანამედროვეობას ვერგებით, მაგრამ ეს ძალიან არაცნობიერი მგონია...

დათო, ენცენსბერგერის ბიოგრაფია ან სტატიები მის შესახებ თუ გაქვს, გადმომიგზავნე:) დიდი მადლობა, ქეთო

21.03.2008

გმადლობ, ქეთო, გმადლობ. ენცენსბერგერის შესახებ ვრცელი ბიოგრაფიული ნარკვევის დანერას ვგეგმავ (მასალებიც მრავლად დავამუშავე), მაგრამ ჯერჯერობით ვერ მოვიცალე, იმდენი სხვა საქმეა. მცირე, მაგრამ ტევადი ინფორმაციების მოპოვება კი ინტერნეტში შეიძლება (მგონი, ყველა ენაზე, ქართულის გარდა).

იმის საუკეთესო მაგალითი, როგორ არ შეიძლება მწერალმა პოლიტიკური კონიუნქტურა თავის სასარგებლოდ გამოიყენოს, ჩემთვის გივი მარგველაშვილია. ის ბევრი სხვა მიზეზის გამოც არის ჩემთვის მაგალითი, მაგრამ ეს ერთი უნიკალური მხარეა მისი ბიოგრაფიის. სხვათაშორის, ენცენსბერგერიც ამის გამო მიზიდავს: ყველაფერი, რასაც ის ახალგაზრდობიდან მოყ-

ოლებული აკეთებდა, პოლიტიკასთან იყო დაკავშირებული, მაგრამ ლიტერატურის და კულტურის პოლიტიკის საზღვრებიდან არ გასულა, მას არასდროს მოუნდომებია პოეზიაში იდეოლოგიის შემოტანა. ის ყოველთვის იყო ანგაჟირებული პოეტი, მაგრამ არა – პოლიტიკური; თუმცა, მას კონტექსტიც შესატყვისი "ერგო". დასავლეთში პოლიტიკოსების თოკზე გამობმულ მაინუნად ყოფნა ერთადერთი გზა სულაც არ არის ფიზიკური არსებობის გადასარჩენად და საყვარელი საქმის საკეთებლად. ყველაფერთან ერთად, დასავლეთში მწერალს განათლება იცავს პოლიტიკასთან ურთიერთობის მონესრიგების დროს. როცა ენცენსბერგერის ესსეებს კითხულობ, ტკბები არა მხოლოდ მისი ცოდნის მასშტაბებით, არამედ – პირველ რიგში – იმ სიღრმით, რომლითაც მის შემთხვევაში ცოდნის გამოყენების კულტურაა აღბეჭდილი.

რაც შეეხება შიშებს, უინტერესოდ გადაქცევის შიში ხომ ასობით სხვა შიშს შორის ერთადერთი სულაც არ არის. პოეტისთვის ეს ყველაფერი (მასშიც და მის გარეთ მიმდინარეც) მხოლოდ თემებია, რომლებიც უნდა დამუშავდეს. არაცნობიერი იმდენია, რომ ვერ გამოვედევნ-

ებით. ეს გზა მითოლოგიების კვლავწარმოების უსასრულო პროცესია, რაშიც, რა თქმა უნდა, ტკობის უგემრიელესი წყაროები იღვრება. ლიტერატურისთვის, როგორც სისტემისთვის, უფრო მნიშვნელოვანი ყოველთვის ისაა, რაც მოკალმის ცნობიერის შრეზე ამოდის და სამოქმედო გეგმებში ერთვება. "საქმემან შენმან გამოგაჩინის შენ". ყველაფერი დანარჩენი ფსიქოლოგიაა, რომელიც მაშინ ხდება აქტუალური, როცა თვით ავტორია საინტერესო. ყველა ჯურის ეშმაკური აქტივობა საიმისოდ, რომ მკითხველი შენით დააინტერესოს, კრახით მთავრდება. ეს იოლად მისაწვდომი ცოდნაა ნიჭიერთათვისაც და უნიჭოთათვისაც. მაგრამ ჩვენი დრო ცნობილია ადამიანის განსაკუთრებული სითავხედით – თავის ხელთ არსებული ყველა უღირსი შესაძლებლობა გამოიყენოს ამა თუ იმ კონტექსტში თავის დასამკვიდრებლად. თავხედობაც (განსაკუთრებით უნიჭოთა შემთხვევაში) ყველა მიმართულებით ენერჯის მობილიზებას მოითხოვს. ჩვენს მოკალმეებს (მარიფათიანებს და, როგორც წესი, ძალიან აგრესიულებს, როგორიც შენს მიერ ნახსენები მოკალმეა) ერთი დამატებითი ნიშანი აქვთ მკითხველის მოს-

ატყუებლად კარგად დამუშავებული პრაქტიკის სახით: პირადი აქტივობის კვალის ნაშლის ტექნიკა. უმარტივესი მაგალითი: აკლებული გყავს ყველა ნაცნობი ჟურნალისტი, რათა შენგან აიღონ ინტერვიუ, შენზე დაწერონ სტატია, შენ დაგეკითხონ აზრს. უფრო ფაქიზადაც მოქმედებ: იყენებ სიტუაციებს, რომ სწორედ შენზე დაწერონ რეცენზია; ცდილობ იგივე მეთოდებით მედიაში ფეხის მოკიდებას და ა. შ. პარალელურად კი მუშაობ მკითხველების და მთლიანად კონტექსტის დასარწმუნებლად, რომ აქტივობა სხვებისგან მოდის: რომ ჟურნალისტმა დაგირეკა და გთხოვა ინტერვიუ; რომ ტელევიზიიდან დაგირეკეს და მიგიწვიეს გადაცემაში; რომ, ბოლოსდაბოლოს, სადღაც საფრანგეთში ვილაცას სწორედ შენი ლექსები დაესიზმრა, შენი სახელიც და გვარიც ჩაესმა და ახლა შეშლილივით თარგმნის შენს ლექსებს (დარწმუნებული ვარ, ოდესმე აქამდეც მივა საქმე). ალბათ, ხვდები, რომ ამ დროს ყველაფრისთვის იცლის ადამიანი გარდა პატიოსანი შრომისა. მაგრამ პროდუქციაც ხომ საჭიროა! ესეც არ არის გადაუჭრელი პრობლემა: ვარიაციები, ვარიაციები და კიდევ ერთხელ ვარიაციები! რა თქმა უნდა,

გამარტივებული, გალარიბებული, უგემოვნო; რა თქმა უნდა, მეორადი საქონელი... მოქმედება კი საქართველოში ხდება, სადაც ავანტიურა კარგად მუშაობს, ავანტიურის უკან ყველას მაღალი აზრები, სიღრმე და, ამის საპირისპიროდ, საკუთარი გონებრივი უსუსურობა ეჩვენება, რაკი ლიტერატურული კრიტიკა არ არსებობს და ყველაფერი ერთ ქვაბში იხარშება... მეზარება ამ მოსაწყენ თემაზე საუბრის გაგრძელება...

პოლიტიკურ კონიუნქტურაზე საკუთარი თავის მორგებისკენ ხელოვანს, ძირითადად, ორი გარემოება უბიძგებს: მატერიალური სიდუხჭირის შიში და აზრობრივი სიდუხჭირე. მატერიალური სიდუხჭირის შიში თუ გამდიდრების სურვილთანაც არის გადაწული (ადრე თუ გვიან, აუცილებლად გადაეწვება), ხელოვანის ყველა შემდგომი ქმედება მავნებლობის პირდაპირ ან ირიბ პროცესად გადაიქცევა. ხოლო როცა ამ ყველაფერს "ხელოვანის" აზრობრივი სიდუხჭირეც ემატება, მავნებლობის მასშტაბები კატასტროფულ ხასიათს იძენს. აბა, წარმოდგინე ბევრად უარესი: რა ხდება იქ, სადაც ხელოვნების მოღალატე ან უნებისყოფო ხელო-

ვანს კი არა, უნიჭოთა და პლაგიატოროთა ავანტიურას და მონოპოლიას ეხება საქმე.

ჰო, მართლა: **კომუნისტური არქაიკა** მარჯანიშვილის თეატრის კატაკომბებში. დაუვინყარია!

25.03.2008

დათო, დიდი მადლობა საინტერესო წერილისთვის. შენს ლექსებს ეტყობა ჰიმნოგრაფიის გავლენა და მახსოვს კიდევ, მგონი, რომ მითხარი, ჰიმნოგრაფიის შესწავლით დავინყე მუშაობაო. დიპლომი ჰიმნოგრაფიაზე დავიცავი, შინაარსობრივ სტრუქტურებში ასიმეტრიის შემთხვევებზე, მაგრამ მაშინ მოვალეობა მოვიხადე იმიტომ, რომ აზრზე არ ვიყავი სემიოტიკის და მსგავსი მეთოდოლოგიების და კვლევა აღარ გავაგრძელე (ზედაპირული ცოდნით ველარ გავწვდი). ისე, საკითხი საინტერესო იყო... შენს ლექსებში ისეთი ფორმულები ვიპოვე, როგორც ჰიმნებში. ასეა ხოლმე ფუგებში — თემების გაშლა და ნანარმოების ბოლო პასაჟში ინტენსივობის შეკუმშვა. არ ვიცი, ეს რამდენად ცნობიე-

რად გაქვს გაკეთებული :)

ლექსი არ დამინერია დიდი ხანია. შეგროვების ჟამი მაქვს :))) სულ შენი ბრალია — მეშინია შენი ნაწერების გავლენის ქვეშ არ მოვექცე, ამის დიდი ალბათობა არსებობს.

პატივისცემით. ქეთო

26.03.2008

კი, ასე იყო: თუ არ ვცდები, თორმეტი თუ ცამეტი წლის ვიყავი, მიქელ მოდრეკილის ჰიმნების სამი უზარმაზარი წიგნი რომ გამოვიდა, ღირდა 19 მანეთი. ძალიან ძნელი იყო ხელით გადაწერილი ტექსტების კითხვაც და გაგებაც, მაგრამ რალაც უცნაურად მიზიდავდა ეს ყველაფერი. თუმცა, ამ გამოცემამდე მაინც პავლე ინგოროყვას "ძველქართულმა სასულიერო პოეზიამ" მიმიყვანა. გავლენას გავურბოდი კი არა, თავით ვიყავი გადაშვებული. ჩემი ლექსების პირველ წიგნში ეს გავლენა ზედაპირულია, მერე და მერე სიღრმისკენ მიდის და როგორც წყალში შაქარი, ისე იხსნება. ერთი კი შემოძლია დაბეჯითებით ვთქვა: არც ერთ იმ სამუშაოს,

რომელიც ქართული ჰიმნების კითხვის და შტუდირების დროს ვატარებდი, უკვალოდ არ ჩაუვლია. სხვათაშორის, ჩემი ლექსების სამ მეოთხედზე მეტის რიტმული სტრუქტურა, რაც ჩემს ესთეტიკაში ძალიან მნიშვნელოვანია, ძველი ქართული ჰიმნების მუსიკალური მდინარებით არის დავალებული, საქმეში ჩახედული სპეციალისტი ამას თვალის ერთი გადავლებითაც შენიშნავს; ამიტომ არ მიკვირს, ეს კავშირები იოლად რომ დაიჭირე მას მერე, რაც ქართული ჰიმნოგრაფიისთვის შესწავლისთვის ამდენი დრო დაგითმია (ისე, შენს დიპლომს სიამოვნებით ნაწიკითხავდი). ეს იყო ყველაზე ნაყოფიერი სამუშაო იმ სამუშაოებს შორის, რომლებისთვისაც ოდესმე დრო დამითმია. მე ჰიმნებშიც და ჰაგიოგრაფიულ ძეგლებშიც ყოველთვის იმ შინაგანი გრამატიკით ვიყავი დაინტერესებული, რომელიც ნებისმიერი გამოვლენილი, ზედაპირზე ამოსული რიტმიკის მთლიანობას უზრუნველყოფს. არც ერთ ნაშრომს ლინგვისტიკაში თუ სემიოტიკაში, რომლებსაც მერე გავეცანი, ჩემი შინაგანი გამოცდილება ასე არ გაუმდიდრებია. შენს მიერ აღნიშნული "ფორმულა" ჩემი პოეზიის ანი და ჰოეა. საიდუმლო არ არის, რომ ამ ფორმულ-

ის გამოყენებით, ზედმეტი ენერჯის გარეშე, ვახერხებ პოეტური ტექსტის გადასროლას ეპიკური დინებით (რაც, ასევე, ჩემი ერთ-ერთი მთავარი სამუშაოა), ეს კი ბევრ დროს მითავისუფლებს საიმისოდ, რომ წერის პროცესში მთლიანად სათქმელზე ვიყო კონცენტრირებული. შეიძლება სასტიკად ვცდებოდე, მაგრამ მთელი ამ შრომის სასიკეთო შედეგებმა მთელი ძალით (ანუ ისე, როგორც ყოველთვის ვოცნებობდი) ერთადერთ ლექსში ამოხეთქა, რომელსაც "ციურიხი" ჰქვია და რომელსაც შვაიცში ზუსტად ორმოცი დღე ვწერდი (ტექსტის აღწერა მოცემულია კატალოგში, რომელიც მიმდინარე წლის იანვარში გამოვეცი). ისე კი, გამოგიტყდები, სემიოტიკა და მასთან დაკავშირებული საკითხები უკვე ნაკლებად მაინტერესებს და ჩემს თავს ვიჭერ იმაში, რომ ამ ლიტერატურას ისეთი სიამოვნებით ვეღარ ვკითხულობ, როგორც სტუდენტობის პერიოდში ვკითხულობდი. უბრალოდ, დამრჩა რამდენიმე საყვარელი ავტორი, რომელთა გადაკითხვისთვის დროის გამონახვა არ მენანება ხოლმე. აი, "ნოვოე ვლინგვისტიკე"-ის სახელგანთქმულ სერიასთან კი (პირველი ოთხი ტომი და კიდევ რამდენიმე სხვა

ტომი), რომელსაც სტუდენტობის ბოლო წლებში დიდი მონდომებით ვკითხულობდი, დღეს სასჯელი თუ დამაბრუნებს (რაც, ალბათ, არ მოხდება). მგონი, არც მჭირდება ეს ყველაფერი (თავისთავად გამოვიდა ისე, რომ არ დავემსგავსე ფილოლოგიურ და ფილოსოფიურ მეცნიერებათა კანდიდატებს და დოქტორებს, რომლებიც ორმოცი და ორმოცდაათი წლის წინ საბჭოთა კავშირში გამოცემულ ამ ტომებს ახლა ეცნობიან და თავიანთ სტუდენტებს იქ მიგნებულ "სიახლეებს" ისე აწვდიან, როგორც მოდის უკანასკნელ ყვირილს).

მართალია, ჩემს ლექსებში არ ჩანს, მაგრამ მთელი ჩემი ყურადღება და საფიქრალი დღესდღეობით გადატანილია ლიტერატურის პოლიტიკის საკითხებზე საქართველოში. ეს თემა კი სხვა ისეთ პრობლემებს უკავშირდება, რომელიც ძნელად მიტოვებს დროს ლიტერატურათმცოდნეობისა და ლინგვისტიკის ბაზარზე გამოტანილი ახალი იდეების გაცნობის ფუფუნებისთვის (გასაგებია, რომ შეიძლება ეს ფუფუნება თავის დროზე საკმარისზე მეტიც მქონდა). ის, რაც საქართველოში დღეს ხდება, არ მიტოვებს არავითარ ნუგეშს, რომ ოდესმე ვინმე მო-

უვლის იმას, რასაც ახლა ვქმნით ან რასაც ჩვენ
ნი წინაპრები ქმნიდნენ. ეს უარყოფითი დინამი-
კა იმდენად თვალშისაცემია, რომ ერთადერთი
დასკვნისკენ მიბიძგებს: რესურსები საბედის-
წეროდ ამოიწურა. აი, ეს რეალობა მოგვიტანა
საკუთარი კეთილდღეობის და პროფესიული სა-
ქმის კეთების ურთიერთჰარმონიზებაზე ზრუნ-
ვის კლასიკურმა ქართულმა სილალემ. თუ ჩვენ
გადავრჩებით, ეს მართლაც იქნება იმის საბუ-
თი, რომ ისტორიაში ირაციონალური დინებები
უძლიერესი ფენომენია. რაღაც, ალბათ, არის
კიდევ ჩვენს კეთილ ნებაზე დამოკიდებული.
დღეს ჩვენ ან იმ მოსულელს ღიმილს უნდა შე-
ვეგუოთ, რომლითაც აღბეჭდილია უმაღლესი
სასწავლებლების წინ გამოფენილი ახალგაზრ-
დების უნიგნური სახეები ან – ნიკო ლორთქი-
ფანიძის უმწარესი ჩანახატის, მიხეილ ჯავახი-
შვილის "ჯაყოს ხიზნების", ილიას "ბედნიერი
ერის" სათქმელს ვენდოთ და ჩავუღრმავდეთ.
ან დინგიანი ლორების იმ ბიზნესს უნდა შევეგუ-
ოთ, რომელიც დიპლომით დადასტული ბალასტ-
ის გამრავლებაზე ზრუნავს ან ივანე ჯავახიშ-
ვილის, ექვთიმე თაყაიშვილის, აკაკი ბაქრაძის
მიერ შექმნილ დიდ მეტაფორებს მივუბრუნ-

დეთ. სიტუაცია არა მხოლოდ ურთულესია, არამედ – გადამწყვეტი. დაღლილობა და აპათია, რომელიც ასობით უმაღლესი სასწავლებლის "ბირჟებზე" დიპლომის მოლოდინში დაყუდებული გოგოების და მათ ირგვლივ მოძუნძულე ბიჭების დეგრადირებული მეტყველებისა თუ სასაუბრო თემების მიღმა იმალება, უკვე აგონიის პროცესია. ეს პროცესი სვავებს დედამინის ყველა კუთხიდან იზიდავს. საქართველოში ადრე თუ გვიან მშვიდობაც დამყარდება, ნესრიგიც იქნება, კორუფციაც მოისპობა და კრიმინალური სიტუაციაც წარსულს ჩაბარდება, ქალაქების დაბინძურებისთვისაც ჩვენს ნებისმიერ ფულიან ღორს ისე აუნევენ ყურს ან წამოარტყამენ კეფაში, როგორც – წვრილმან ქურდობაზე წასწრებულ არასრულწლოვან ქურდობაცაცას. მაგრამ ეს მოხდება მაშინ, როცა დასრულდება საქართველოს გაყიდვის პროცესი. დღეს კი ეს პროცესი სრული სვლით მიმდინარეობს. უცხოელებისთვის საგანგებოდ არის შემუშავებული შემოვლითი კანონები, რომლებიც მათ საქართველოში განუსაზღვრელი რაოდენობით მინების შეძენის საშუალებას აძლევს. უკვე გაყიდულია მცხეთის რაიონში ტერიტორი-

ების დიდი ნაწილი, თბილისის შემოგარენი, მიმდინარეობს აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოს მდიდარი მიწების ათვისება შეუძენველი "ქართული" ფირმების მიერ, რომელთა უკან უცხოელები დგანან. სომხები ინტენსიურად ითვისებენ ზღვისპირეთს. საერთოდ, სადაც წყალია, ის ადგილები უკვე ან შექენილია ან – შესაქენად მონიშნული. პარალელურად (ოლონდ ქართული კაპიტალით და ადგილობრივი ენერჯის ათვისებით) მიმდინარეობს ისტორიული ქეგლების რესტავრირება, რადგან სამომავლოდ ეს იქნება კარგი ადგილობრივი ეკოოტიკა. ანუ, პროცესი წესრიგდება ფუნქციონალურად, იმის გათვალისწინებით, რამაც სამომავლოდ უნდა უზრუნველყოს უცხოელის - როგორც მასპინძლის და არა სტუმრის - კანონით დაცული და კომფორტული არსებობა საქართველოში. ადგილობრივ მოსახლეობას კი ერთადერთი საუკეთესო პერსპექტივა ელის: მაღალ ან დაბალანაზღაურებადი მომსახურე პერსონალის მდგომარეობა. პრიორიტეტების განმსაზღვრელი კი იქნება არა ჩვენი სულიერი საჭიროებები, არამედ – უცხოელების კონკრეტული მიზნები და საჭიროებები ჩვენს მიწაზე.

ამ რეალობისგან XX საუკუნის დასაწყისში საბჭოთა რუსეთმა გვიხსნა, დაშლის პროცესი დაკონსერვდა. მაგრამ ისტორიაში ასეთი სასწაულები იმდენად იშვიათად ხდება, რომ ნუგეშის მისხალი საფუძველი არ გვაქვს. და ამის მერე, შენ გგონია, ვინმეს ან დრო ექნება ან იმის საჭიროება იარსებებს, რომ ქართული მწერლობის ისტორია შეინახოს და განავითაროს? წაიკითხე ჰეგელის "გონის ფენომენოლოგიიდან" თუნდაც მხოლოდ ბატონისა და მონის გენიალური მონაკვეთი და მიხვდები, რომ წამითაც არ ვაჭარბებ, საქართველოს თანამედროვე მორალური ვითარებიდან გამომდინარე. ნებისმიერ ეროვნულ მწერლობას სჭირდება სასუნთქი სივრცე. რაც ჩვენთან ხდება, ამ სივრცის ტოტალური შევიწროების პროცესია. მე არ მახასიათებს კითხვებზე მაინცდამაინც პასუხების გაცემის მონდობება. სწორედ ამიტომ, გულახდილად ვამბობ, რომ არ ვიცი, ამ პროცესის შეჩერება არის თუ არა შესაძლებელი. განა არ ვფიქრობ იმაზე, როგორ არის შესაძლებელი სიტუაციის გამოყვანა ჩიხიდან. უფრო მეტიც, მოვხაზე სისტემური გეგმა, ყველა კომპონენტის გათვალისწინებით, რომელიც ქართული ლიტერა-

ტურის, როგორც სისტემის შექმნით დაგვირგვინდებოდა და ეროვნულ ორგანიზმში დესტრუქციულ დინებებსაც ხელს შეუშლიდა, მაგრამ ასეთი გეგმების რეალიზების მოთხოვნილება საქართველოში არ არსებობს. და საერთოდ, არც ერთი პროექტის, რომელსაც ფული არ მოაქვს.

რაც შეეხება გავლენების თემას, ისე მოხდა, რომ ამ ფრონტზე ჩემი პირადი გამოცდილების გაზიარება პირველად ავსტრიელებისთვის მომიხდა და არა შენტვის, ამიტომ მხოლოდ იმის გამეორება მომიწევს, რაც ამ რამდენიმე წლის წინ ერთ შეკვეთილ სტატიაში დავაფიქსირე. ალბათ საინტერესო იქნება შენტვის იმის გაგება, რომ თარგმნა სწორედ გავლენისგან თავდასაღწევად დავიწყე. სწორედ ამ განზრახვით ვთარგმნე თრაკლის ლექსები. პირველი ემოცია, რაც მისი ლექსების ნაკითხვამ გამოიწვია ჩემში, იყო ფორიაქი. ამაფორიაქა იმის შიშმა, რომ შეიძლებოდა თრაკლის ყაიდაზე წერა დამეწყო. ამ მდგომარეობიდან (ანუ გავლენიდანაც და შიშისგანაც) თავი იმით დავიხსენი, რომ თრაკლის ლექსები ვთარგმნე და ასე გავთავისუფლდი მათგან). ანალოგიური იყო ჩემი

გამოცდილება ცელანის შემთხვევაშიც, და იქაც თარგმნის გზით დავიძვრინე თავი. ხომ ხვდები, ძალიან ვამარტივებ ჩემი მაშინდელი შინაგანი მოძრაობების ისტორიას, მაგრამ არსი ეს იყო. მერე და მერე სულ სხვა პრობლემებს ვწყვეტდი და სულ სხვა საკითხებზე ვიყავი კონცენტრირებული. საინტერესო ნიუანსია, არა? როცა ქართულ სასულიერო პოეზიას ეხებოდა საქმე, იქ თავდაცვაზე კი არა, მასალის შემოქმედებითად დაძლევის პრობლემებზე ვფიქრობდი.

ჩემი აზრით, გავლენებზე ფიქრით თავის დაღლა არ ღირს. თუ დაუკვირდები, როცა უკვე ორბიტაზე გასული მწერლები ახალგაზრდა მწერლებთან საუბრობენ, გავლენის კი არა, მიბადვის საშიშროებებზე ამახვილებენ ყურადღებას. გავლენაში საგანგაშო არაფერია (აი, თვით განგაშის ფაქტი კი ამ დროს საინტერესო ფსიქოლოგიურ სიტუაციას აფიქსირებს და მისი თემატიკაზეა გამდიდრებას ჰპირდება განგაშსაც, ფორიაქსაც და მათ განმცდელსაც, ასეთ თემატიკაზეა აცდენილი კი, უბრალოდ, ღარიბ გამოცდილებად დარჩება). ძალიან ხშირად გავლენა იმაზე უფრო სახალისო ხდება, ვიდრე ერთი

შეხედვით ჩანს. მაგალითად, როცა ამა თუ იმ გეოგრაფიული ადგილის, აკვიატებული სიტყვის, ვიზუალური ხატის, მოსმენილი ამბის გავლენას განიცდიან. რამდენიმე წლის წინ ამეკვიატა წინადადება "განვცქერ მხედრობას!" და ამ წინადადების ირგვლივ რიტორიკული მოდელების, ვიზუალური ხატების, ჟესტების და ლამის დრო-სივრცეში სკულპტურული გადანწყვეტების ისეთი კასკადი დამიგროვდა, მთელი ერთი წიგნის დასაწერად რომ გამოდგებოდა. მერე, როცა ეს წინადადებაც და წარმოდგენილი ხატის სხვადასხვა რაკურსიც მიმავინწყდა, ჩემს რამდენიმე პოეტურ ტექსტში, რომელიც უფრო მოგვიანებით დავწერე, ამ ხატის და მასთან დაკავშირებული ფიქრების ბევრი გავლენა ვნახე.

არ დამიჯერებ, მაგრამ მაინც გეტყვი, რომ ახალ ლექსს ყოველთვის იშვიათად ვწერდი და ისეც მომხდარა, რომ ორ ლექსს შორის დროითი შუალედი მთელ თვეებზეც კი განელილა. ვერ ვიხსენებ, რომ ასეთ რეალობას შევეწუხებინე. ალბათ, იმიტომაც, რომ ყოველი მომდევნო პოეტური ტექსტი უტყუვრად მიჩვენებს ხოლმე ასეთი შუალედების კანონზომიერებას. სხვათაშორის, პირველივე ლექსი "სვირინგი",

რომლითაც ჩემი პირველი კრებული იხსნებოდა, ერთადერთი იყო, იმ წელს რაც დავწერე. მთელი წელი სხვა არაფერი დამინერია. იმდენჯერ გადავწერე და იმდენი ვარიანტი დამიგროვდა (ორმოცზე მეტი), რომ მე თვითონ ვერ ვიჯერებ. მართალია, ამდენი ხნის მერე ვხვდები, რომ ამ ლექსის ღირებულება პირადად ჩემთვის მხოლოდ იქამდე დაიყვანება, რომ მან წერა მასწავლა (და, ამის გამოც, განსაკუთრებით ახლობელია ის ჩემთვის), მაგრამ ერთ ლექსზე ერთი წლის განმავლობაში მუშაობის გამოცდილება მერე ბევრჯერ გამომადგა. ნარმოიდგინე, ტექსტი ჯერ სულ ათი-თორმეტი სტრიქონი იყო, მერე ისე გაიწელა, რომ პოემას დაემსგავსა, მერე კვლავ შეიკუმშა და რალაც საშინელება გამოდიოდა, და მთელი ეს ქარიშხალი იმიტომ ტრიალებდა, რომ ლექსში მხოლოდ არსებითი, მხოლოდ ყველაზე მნიშვნელოვანი დარჩენილიყო და ლაპირადობის იმ ხარისხისთვის მიმეღწია, რომელიც კლასიკოსებთან აღმაფრთოვანებდა ხოლმე. არა მაინცდამაინც მხოლოდ უცხოელებთან. იმ წელს ხელახლა აღმოვაჩინე ალექსანდრე ჭავჭავაძის "გოგჩა" და გრიგოლ ორბელიანის "ჩემს დას ეფემიას" (თუმცა, ისი-

ნი ადრეც მქონდა ნაკითხული) და რილკეს "ელ-გეიბთან" და ელიოტის პოემებთან ერთად ამ ორი ულამაზესი და უმძიმესი ქართული ლექსის ენერგეტიკულ ველშიც ვტრიალებდი. რაც ჩავიფიქრე, არ გამოვიდა ანუ ვერც ლექსის მთლიანობას მივალწიე და ვერც - ლაპიდარობას, რამაც სასონარკვეთილებაში ჩამაგდო და დიდხანს ველარაფერს ვწერდი. რამდენი დრო უნდა გასულიყო ამ წარუმატებლობიდან, რომ ერთი წელი ისევ მხოლოდ ერთ ციკლზე მემუშავა და "არსებითი სვლები" დამეწერა, მგონი ჩემს შემოქმედებაში პოეტიკის და შინაარსის მთლიანობის თვალსაზრისითაც და - დასმული და გადწყვეტილი ამოცანების სირთულის თვალსაზრისითაც! ამ ფიქრებს რომ ვუღრმავდები, გაოგნების და მადლიერების განსაკუთრებული გრძნობა მიპყრობს, რომელიც, თავის მხრივ, წარმოსახვით ყოველთვის შიომღვიმის მონასტერში მაბრუნებს, სადაც ცისკრის ლოცვების დროს ისეთი განცდა მქონდა, რომ ყოველდღიურად – დილაბნელში – მეგ ზურად მონასტერში მცხოვრები მამების ეს ლოცვები მოუძლოდნენ დღის ნათელს. სხვათაშორის, ყველაზე დიდი წარმატებით "ფორმულამ" სწორედ

"არსებით სვლებში" გაშალა ფრთები. ეს სწორედ ის ციკლია, რომელიც მერე თავის პოეტურ ენაზე "თარგმნა" ჩემმა უახლოესმა ადამიანმა, ბესიკ ადგიშვილმა. მაგრამ ამ ციკლის პირველი დამფასებელი მაინც ერთი ხანდაზმული ფიზიკოსი აღმოჩნდა და არა პოეტი, ანზორ გველესიანი, რომელიც იტალიურს ვერდის ოპერების თბილისური წარმოდგენების დახმარებით სწავლობდა და მას ოთხმოცდაათიანი წლების ბოლოს კვირაში ორჯერ მაინც ვხვდებოდი ხოლმე ოპერაში და დიდხანს ვსაუბრობდით ხელოვნებაზე. მსგავსი ინტერესი ჩემი შემოქმედების მიმართ, ჩემთვის გამჟღავნებული, მას მერე არავისგან მახსოვს.

რამდენი გელაპარაკე, თავი მოგაბეზრე ალბათ. რა მაინტერესებს: ჰიმნოგრაფიაზე მუშაობას აგრძელებ?

დ.

27.03.2008

პირიქით, ძალიან საინტერესოდ მელაპარაკები.

"ლიტერატურის პოლიტიკა" ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ტერმინია, რომელიც შენი წიგნიდან დამრჩა არა მხოლოდ ტერმინად. პრინციპულად ახალი ხედვები გადმომიშალა. ჰიმნოგრაფიაზე მუშაობას არ ვაგრძელებ, მე მგონი, დიპლომის წაკითხვა არ ღირს, რადგან, როგორც გითხარი, უკვე ძალიან კრიტიკულად ვუყურებ ამ ნამუშევარს. ალბათ, აჯობებს, რაღაც ფრაგმენტებს მიმაგრებული დოკუმენტით გადმოგიგზავნი.

მესმის, რაც მომწერე თარგმნით გამონვეულ თავისუფლებასთან დაკავშირებით. უბრალოდ, თავიდან ასე არის ხოლმე, რაღაცაში ხარ და ფორმები და ფერები ბლანტია და გაუგებარი, მარტო განწყობებად აღიქვამ, მაგრამ ნელ-ნელა ეს წესრიგი მყარდება. ხო, მიბადვისაც მეშინია, ხანდახან, არ დავმალავ:) აი, მაგალითად, დათოს (ჩიხლაძის) ლექსებმა იმხელა განცდა დამიტოვა, რომ კარგახანს ფრუსტრირებული ვიყავი, მეგონა, ახალს ვერაფერს ვიტყვოდი ამის შემდეგ:)))))) მერე ამანაც თავისი ადგილი დაიკავა. ალბათ, ხანდახან, და არცთუ ისე იშვიათად, ვართ გაუმაძღრები. ზოგჯერ გვინდა, ისეთი ვიყოთ, როგორიც არ ვართ, მა-

გრამ მოგვწონს. გვინდა, რომ რაღაც "გავაჩვენ-
იანოთ". თუმცა ეს ძალიან დიდი თემაა. ალბათ,
ძიების პროცესში ასე ხდება ხოლმე (ხო, პოვ-
ნის პროცესი არ ვიცი, ოღონდ, რას ნიშნავს :)).

იმდენი რამე იყო, არადა, მე დღეში ერთი სა-
ათით მაქვს ინტერნეტი, ერთ დღეს ვკითხუ-
ლობ, მეორე დღეს ვწერ:) ვერაფერს ვერ ვას-
წრებ, რაც მინდა, რომ მოგწერო... მე სექტემბ-
რიდან აქტიურად ვინყებ ფიქრს სწავლის შესა-
ხებ (ლიტერატურის ისტორია, თეორია და სხვ.)
სადმე, ნორმალურ სკოლაში, თუნდაც, რუსეთ-
ში. ლიტერატურის სოციოლოგიაში ვაგრძელებ,
საშინლად მანუხებს ინფორმაციული სიმწირე.
უცოდინარობა, რომელიც ჩემი ბრალიცაა, მარ-
ტო სხვებს რომ არ გადავაბრალო.

იცი, ამასწინათ რას ვფიქრობდი? საინფორ-
მაციო სიცარიელე და სიმყიფე, რომელიც ჩემი
სტუდენტობის პერიოდში იყო უნივერსიტეტ-
ში და ახლაც არის, ყველგან, საქართველოში,
ეს მეგონა, რომ ზოგიერთი ადამიანის უცოდ-
ინარობის ბრალი იყო, მაგრამ ახლა ვფიქრობ,
რომ თავისუფლად შესაძლებელია, ყოფილიყო
ინფორმაციული პოლიტიკა. (...)

საქართველოში მძვინვარებს აგრესია:) ეს

აგრესია არის საუკეთესო ფარ-ხმალი, რომელიც ადამიანებს აქვთ დღეს. სკოლაში, სადაც ვასწავლიდი (ეს არ იყო პროვინციის სკოლა), ჩემი თანადამრიგებელი ბავშვებს ეუბნებოდა, ვინც სხვა სკოლიდან გადმოვიდა, ის ცუდიაო. რა დემოკრატია. იცი, დემოკრატია, მგონი, საქართველოში არ დამყარდება:)) ჩვენ ერთი კარგი დიქტატორი გვინდა, "ლამაზი ტყუილებით" რომ მოგვხიზლავს. აი, ეს გვინდა, თან ძალიან. რომანტიზებული ძალაუფლების იდეა, რომელიც ჩადებული იქნება ხელისუფალში. ხელისუფლება ცდილობს არა აღზრდას, არამედ იმას, რომ მოერგოს "ხალხის დაკვეთას". ასეა სკოლებშიც, რაშიც შენ ჩემზე უფრო მასშტაბურად ჩადებული იქნები... რაც მართლა შესაცვლელი იყო, ის დარჩა (მეთოდები შეიცვალა და დამოკიდებულებები იგივე დარჩა). ფასადებზე რომ ამბობენ, მართალია. (...)

ქეთო

28.03.2008

რა თქმა უნდა, საბჭოთა პერიოდში ინფორ-

მაციის სისტემურ ფილტრაციაზე დიდძალი თანხა და ადამიანური რესურსები იხარჯებოდა, მაგრამ გაცილებით მნიშვნელოვანი იყო ნებადართული, ერთადერთი ინტერპრეტაციის კვლავწარმოება, რომლის წნეხშიც ყოველთვის უნდა გაეგლო ნებისმიერ ინფორმაციას, ადგილობრივსაც და იმპორტირებულსაც. ამ წნეხისთვის ერთადერთი "კერკეტი კაკალი" კლასიკა იყო, და მის წინააღმდეგ ბრძოლის ერთადერთ, თუმცა კი ეფექტურ იარაღს წარმოადგენდა კლასიკური მემკვიდრეობის პრეზენტაცია ყოველთვის საცენზურო ინტერფეისით, მარქსისტულ-ლენინური საკომენტარო აპარატით, ყველა დონეზე – ბეჭდური გამოცემების სახით, პედაგოგიური პრაქტიკის სახით, მეთოდური მითითებების სახით, ყოველდღიურ ცხოვრებაში. წნეხი საბჭოთა დროის სხვადასხვა პერიოდში ერთნაირი არ იყო, არც მთელ საბჭოთა ტერიტორიაზე იყო ის ერთნაირი, მაგრამ არსი არ იცვლებოდა, ყველაფერი წითელი იდეოლოგიის მიერ უნდა ყოფილიყო კასტრირებული. შესაბამისად, არა იმდენად ინფორმაციის ნაკლებობის, რამდენადაც იდეოლოგიის მიერ "უვნებელყოფილი" ინფორმაციის პრობლემა იდგა ნებისმი-

ერი მოაზროვნე ადამიანის წინაშე. მეორეს მხრივ, გადაულახავი პრობლემა იყო მოტივაციის დაჩლუნგება და განლევვა, თორემ, ბოლოსდაბოლოს, რუსულად ითარგმნებოდა და გამოიცემოდა ყველაფერი ფილოსოფიური და ლიტერატურული კლასიკიდან. ადამიანს შეეძლო ყველაფრის ნაკითხვა, რაც შინაგან ჰორიზონტს აფართოებდა, იქნებოდა ეს ძველბერძნული ფილოსოფია თუ შუა საუკუნეების ლიტერატურა, რომელი ერთი ჩამოვთვალო. არსებითი "ემშაკობა" ამ უმდიდრეს მემკვიდრეობაზე თავისუფალი რეფლექსიის აკრძალვა იყო, შესაბამისად, შესაძლო რეფლექსიასაც ადგილობრივ კონტექსტში აზრი ჰქონდა დაკარგული, მის გამოყენებას ვერსად ვერავინ გაბედავდა. მართალია, პრივილეგიებულ ინტელექტუალებს ინფორმაციის წყაროებთან მეტი შეხება ჰქონდათ, მაგრამ – არა მეტი თავისუფლება. მათ პრივილეგიებზე იმდენი მკვდარი ვალდებულება იყო ჩამოკიდებული, რომ ისინი ფრთებს ვერასდროს გაშლიდნენ (გამონაკლისი იყვნენ მათემ-ატიკოსები და საერთოდ ზუსტ მეცნიერებათა წარმომადგენლები). ასე რომ, განათლების საკითხი უახლესი ინფორმაციის წყაროებთან სიახ-

ლოვეზე ნამდვილად არ დაიყვანება. ამის ძალიან ბევრი მაგალითია, მხოლოდ გივი მარგველაშვილით ან პასტერნაკის "ექიმი ჟივაგოთი" რომ არ შემოვიფარგლო. ხოლო თუ ადამიანთა დასაშტერებლად მოგონილ ყველა ხრიკს არ გავყვებით და ადამიანთა იმ კლასით შემოვიფარგლებით, რომელსაც განათლების მიღების სურვილიც ჰქონდა, სოციალური შესაძლებლობაც და ნებაც, ასეთ განათლებას უპრობლემოდ ღებულობდა. შეიძლება, ჩემს ამ შეფასებაში ვაჭარბებ, მაგრამ მე მაინც ყოველთვის საძირკვლიდან სახლის შენების მომხრე ვარ და ადამიანი, რომელიც განათლების მიღებას ესწრაფვის, სწორედ კლასიკურ განათლებას უნდა ღებულობდეს, ანუ მას მაინც და მაინც უახლესი ინფორმაციების სიუხვე ვერაფერს მისცემს, მხოლოდ გააბრუებს ან სამწუხარო ილუზიებს შეუქმნის. მით უმეტეს, რომ არსად ინფორმაციის ისეთი სიუხვე არ შეინიშნება, როგორც კლასიკურ მემკვიდრეობაში, და თუ მაინცდამაინც ინფორმაციის სიმწირე იყო პრობლემა, ამ პრობლემის გადალახვა კლასიკის ველზე დარჩენით საბჭოთა ეპოქაშიც შეიძლებოდა, განსაკუთრებით – სწორედ შენი სტუდენტობის პერიოდ-

ში. დანარჩენი კი (როცა, მაგალითად, ხელოვანს ეხება საქმე), ყველა კონტექსტში ღვთის და ნიჭიერების ნებაა. ხვდები, რომ საკითხის მხოლოდ ერთ მხარეს შევეხე, თორემ საერთო სიყრუე და სრული არაკომუნიკაბელობა, საერთოდაც კომუნიკაციის შიში და ამ კომუნიკაციის შემოზღუდვა ვერტიკალური, ზემოდან ქვემოთ მიმართული ენით საბჭოთა ეპოქაში გამოსავალს არ უტოვებდა თავისუფლებას (თუ ამ უკანასკნელს ურთიერთობების სისტემად, მეტიც, ურთიერთობების კულტურად წარმოვიდგენთ).

ლიტერატურის სოციოლოგიას, შენი რომ ვიყო, საერთოდ დავივიწყებდი. მით უმეტეს, რომ არსად იმდენი ქაოსი არ სუფევს, რაც მაგ ფრონტზე, და ამას ბოლოსთვის მოვიტოვებდი (თუ საერთოდ შემრჩებოდა ინტერესი), მითუმეტეს, რომ ლიტერატურათმცოდნეობის და ლიტერატურის ისტორიის რომელი მიმართულებითაც არ უნდა გაიღრმავო ცოდნა, ლიტერატურის სოციოლოგიაში საკვლევ თემებად შეკონინებული საკითხები ყველგან შენი თანმხლები იქნება. ერთი ტენდენცია იკვეთება ბოლო ათწლეულში საქართველოში: ფილოლოგები, რომ-

ლებსაც ლინგვისტიკაში "თბილ" ადგილებს ეძებენ, ამ მიზნით სოციალურ ლინგვისტიკას ირჩევენ ხოლმე. ლიტერატურათმცოდნეობაშიც არის ასეთი "თბილი" ადგილები. შენთან ეს არაფერ შუაშია, ერთი ნამით ამაში ეჭვი არ შეგეპაროს. უბრალოდ, სწორედ ახლა უნდა უგანო იმას, რაც ძიების გზაზე მეტ-ნაკლებ კომფორტს გპირდება. გასვლაზე კი მართლაც უნდა ფიქრობდე აქტიურად, კონკრეტული გეგმარით შეიარაღებული. მე ამ "სექტორში" მწარედ დავაგვიანე, პირველ რიგში სწორედ კონკრეტული ინფორმაციის სიმწირის და ჩემი სიღარიბის გამო (სხვათაშორის, გერმანიაში პირველად ნასესხები ფულით ნავედი). ჩემი სტუდენტობის დროს საქართველოდან უცხოეთში სასწავლებლად წასვლას, თუნდაც უსტიპენდიოდ, გავლენიანი პატრონს მოკლებული ახალგაზრდა ვერ შეძლებდა. შენს ასაკში რომ გამეღწია აქედან, უკან აღარ დავბრუნდებოდი ან ჩამოვიდოდი ხოლმე დროდადრო სტუმრად (მწერალს ერთი პრივილეგია აქვს: სანამ მშობლიურ ენაზე წერს, ყველაფერი, რაც მისი სიკვდილის მერე ღირებული დარჩება, უპირობოდ მისი სამშობლოს კუთვნილება ხდება, ამიტომ მისი ადგილმ-

დებარეობისა და გადანაცვლებების კოორდინატები მხოლოდ მისი ბიოგრაფიკონის მასალად შეიძლება იქცეს და არა – ნაციონალური მორალის). მე ნანახი მაქვს ვაჟა-ფშაველას სახლი ჩარგალში და მას მერე ვიცი, რომ საქართველოში მწერალს არასდროს ექნება უკეთესი ბედი, ყოველთვის ახალ-ახალი პატრონის ძიებით დაკავებული ერი აქ ვერასდროს მოიცლის მწერლისთვის (როცა ქართველი ერის ასეთ მდგომარეობას წერტილი დაესმება იმ მომავლით, რომლის შესახებაც უკვე გწერდი, ეს საკითხები აქტუალობას ავტომატურად დაკარგავს). ასე რომ, პირადად მე დამავიანდა აქედან გავსვლა, რაც ჩემთვის მაინც და მაინც ტერიტორიულად საქართველოს ფარგლებს გარეთ ყოფნამდე არ დაიყვანება.

რაც შეეხება დემოკრაციას, მე ბუნებით, ჩემი პიროვნული წყობით არ ვარ დემოკრატი და დემოკრატიაზე "ობიექტურს" ვერაფერს გეტყვი. საკითხი რომ უკიდურესად გავამარტივო, მას ჩემს წარმოდგენაში ასეთი სახე ექნება: დემოკრატია საჭიროებს ორ მთავარ შემადგენელს: თავისუფალ ადამიანებს და მონებს, რომლებმაც თავისუფალი ადამიანების თავის-

უფლება უნდა უზრუნველყონ. ასეთი რამ ისტორიაში ერთხელ მოხდა საბერძნეთში, მას მერე კი მეოცნებე საზოგადოებები ყოველთვის იწყებენ მიბაძვით და ამთავრებენ უგვანი სუროგატების შექმნით. ასეთი სუროგატის ფილიგრანულად დახვეწილი ნიმუშია ამერიკა. პიროვნულ ურთიერთობებში კი დემოკრატიაზე ყოველთვის კულტურის ნაკლებობის მიზეზით ხდება აპელირება. ორაზროვანი საზოგადოებების ყოველდღიურ ცხოვრებაში კი, ჩემი დაკვირვებით, ინტერსუბიექტური დემოკრატიულობისა და თავისუფლებისთვის მებრძოლი ადამიანები, როგორც წესი, ყოველთვის სახმარი ღირებულების ობიექტად წარმოდგენილი პოტენციური მსხვერპლის გასაბრუებლად დემოკრატიობენ და თავმდაბლობენ. როცა ასეთი თამაშები მთავრდება (როგორც წესი, პოტენციური მსხვერპლის სულელური მოთხოვნილებებით და ილუზიებით ან მისივე შინაგანი ცენზორების სიმრავლით დაჩქარებული), ბრძოლის ველზე ან გაბრიყვებული და მიგდებული მსხვერპლი რჩება ან – მელა, რომელიც ყურძენს ვერ შესწვდა. სადაც კულტურაა, იქ დემოკრატია ზედმეტი, რადგან კულტურის უმაღლესი სა-

ფეხური თავისუფალი ადამიანი და თავისუფალი საზოგადოებაა.

მგონი, დიქტატორებიც დიქტატორების საჭიროებას განიცდიან, არა? ამიტომ ხომ არ არის, რომ ისინი ყოველთვის თავიანთზე მაღლა მდგომ დიქტატორებს დაეძებენ, რათა მათ ანგარიში გაუწიონ? აგრესია, რომელიც საქართველოში "მძვინვარებს", თავისი შინაარსით ძალიან ძველია. შუაღმერთი მიზეზები დასავლეთ საქართველოს ცხოვრების იმ პერიოდშიც უხვად არის, რომლის სურათებსაც ლამბერტის, შარდენის, დე კასტელის ან თუნდაც რუსი კოლონიზატორების აღწერებით ვეცნობით (დასავლეთ საქართველოს იმიტომ აღვნიშნავ, რომ დღესდღეობით საქართველოში სწორედ დასავლეთ საქართველოდან მომარაგებული ხიხოებისა და ბოგანოების კულტურული და პოლიტიკური სიბრძნე მიგვიძღვის სინათლისკენ).

...არაუშავს, ვალდებულების ძალით ხომ არ მწერ, მოსასწრები არაფერია, სასაუბროს რა გამოლევს. კომპიუტერთან მართლაც ისე სწრაფად გადის დრო, ზოგჯერ მინდა, სულ არ მქონდეს. თუმცა, ძალიან დიდ დროსაც მიზოგავს,

განსაკუთრებით ავსტრიულ პროექტზე მუშაობისას. პირდაპირ ვიტყვი: რომ არა კომპიუტერი, ამ პროექტის წამონყებაზე ვერც კი ვიოცნებებდი. შენ წარმოდგენაც არ გაქვს, რა პრობლემების გადაწყვეტით დავინყე ამ პროექტის რეალიზებაზე ფიქრი...

აბა, დროებით.

დ.

31.03.2008

ის, რომ მათემატიკოსები და ზუსტი მეცნიერების წარმომადგენლები საბჭოთა პერიოდში მეტ-ნაკლებად შეუზღუდავები იყვნენ, ამაზე ხშირად მიფიქრია. ამიტომ "არ უყვართ" ჰუმანიტარებს ისინი და ამიტომ ამჯობინებენ ბუნდოვან მსჯელობას და გააფთრებით უარყოფენ პოზიტივიზმს და ამბობენ, რომ ლიტერატურა არ არის და ვერც იქნება ზუსტი და ვერც ლიტერატურათმცოდნეობა.

როგორ ემთხვევა ხოლმე, რასაც ვფიქრობ, კასტელის და ლამბერდტის ჩანახატებს და ჩანაწერებს ამ თვალსაზრისით არ დავკვირვებივ-

არ და მეჩვენება ხოლმე, რომ სამოგზაურო ჩანაწერებში და ზოგადად, ეთნოლოგიური პორტრეტების შექმნის დროს ხშირად უტრირებას აქვს ადგილი, რაც უნდა დიდი მოაზროვნე იყოს ავტორი. პროვინციის "სისხლის გადასხმას" თავისი ძალიან დიდი დადებითი მხარეც აქვს, მაგრამ იმ შემთხვევაში, თუ პროვინცია იცავს საკუთარ წესს და წარმოაჩენს თავს იმ სისავსით, როგორც სინამდვილეშია. სნობიზმის პრობლემამდე მივვდი: სამწუხაროდ, პროვინციელები გაკვირდებიან, როგორ იქცევი, **შენ**, როგორც ნიშუშს და იმის ფონზე, რომ არაფრად მიაჩნია, უსირცხვილოდ სწავლობენ შენს თითოეულ ქცევას, გამოთქმებს, აზრებს.

არც ჩემთვის დაიყვანება საქართველოს ფარგლებს გარეთ ყოფნამდე "გასვლა", თუნდაც იმიტომ, რომ ძალიან დიდ დროს და ენერგიას ვხარჯავ იმის მტკიცებაში სხვების (და ხშირად საკუთარი თავის) მიმართ, რაც განვითარებული საზოგადოებაში ჩვეულებრივი ფასეულობა უნდა იყოს. დიდ ენერგიას ვხარჯავ "განკითხვაზე" და მეკარგება ის დრო, რაც შეიძლება ჩემს გაზრდას მოვახმარო.(...)

იმიტომ საჭიროებენ დიქტატორები, ალბათ

უფრო მასშტაბურ დიქტატორებს, რომ მათი ცნობიერება მონურია, რაზეც ხშირად ლაპარაკობს ილია, "გლახის ნაამბობში" (გაბრიელის მიერ "იდეალების" და "ავტორიტეტების" ძიების აღწერის დროს).

თბილ ადგილებზე გეთანხმები, მაგრამ ეს ის საკითხია, რომელიც მართლა მაინტერესებს და "ჩემი გზით" მივედინები:) დოქტორანტურაში უკვე ვსწავლობ, ლიტერატურულ წრეებზე გადავწყვიტე თემა. ლიტერატურული პოლიტიკა ძალიან მენამარება...

ქეთო

14.05.2008

(...) ერთი კოხტა კრებულის გამოცემაზე რატომ არ ფიქრობ? არა მგონია ძვირი დაჯდეს. იქნებ რომელიმე გამომცემლობას თავისი ხარჯითაც გამოეცა.

დ.

15.05.2008

(...) წიგნი კი მინდა, მაგრამ ჩემი ხელფასით ვერ გავწვდები და პოპულარული არ ვარ, რომ გამომცემლობამ თვითონ შემომთავაზოს :) მოკლედ ველოდები შენს ცხარე კრიტიკას! :))

15.05.2008

ქეთო, მოგწერ... დღეს საღამოს წავიკითხავ. პოპულარული არც მე ვარ, რადგან ჯერ ჩემთვის საქართველოში არც ერთ გამომცემლობას წიგნის გამოცემა არ შემოუთავაზებია. "ჭგავს" ნეგატიურ-კრიმინალური შეფერილობით, არა? კაი, მაშინ მართლაც უნდა ვილაპარაკოთ ამ თემაზე.

დ.

16.05.2008

ქეთო, სიხარულით წავიკითხე შენი ეს ლექსები. მოსალოდნელიც იყო, რომ მაშინვე შენი

ადრეული ლექსებისთვის შემედარებინა. სხვაობა არსებითია. ამ ლექსებში სასიამოვნო სიახლე სალექსო ფორმის შენების მცდელობაა, რომლის ნასახიც არ იგრძნობოდა ძველ ლექსებში. აი, ამან მომხიბლა: თუ ინტუიცია არ მლალატობს (ხოლო შენ მეთოდურად იმუშავებ), ეს ტენდენცია კიდევ უფრო გაღრმავდება. ლექსები ისე აგინყვია, თითქოს აგურები დაგელაგებინოს ერთმანეთზე. შენ უკვე, პრაქტიკულად, გარედან მიგიდევნებია თვალი შენი ლექსებისთვის, მათგან გარეთ გამოსულხარ. არ მოგიწოდებ, მხოლოდ ვისურვებდი, რომ ამ მიმართულებით განაგრძო მუშაობა: თუ ამისთვის მაინცდამაინც ენცენსბერგერი იყო საჭირო, ბოლომდე მისდიე, ეს ყველაფერი ხომ მხოლოდ შავი სამუშაოებია. ენცენსბერგერი ძალიან "ემმაკი" ავტორია, მისი ოსტატობა განსაკუთრებით ლექსის სხეულთან ურთიერთობაში მუღავნდება. მას უყვარს თავბრუდამხვევი სისწრაფით სათქმელის განზოგადება არა განყენებულად, არამედ – ლექსის სხეულშივე, ისე, რომ ბოლომდე კონკრეტული რჩება, აბსტრაქტულს არაფერს შეაპარებს.

ნებისმიერი ახალგაზრდა ავტორის დაოსტა-

ტებისთვის დიდი მნიშვნელობა ექნებოდა არა ენცენსბერგერის გავლენით, არამედ ამ გავლენის პარალელურად წერას. მგონი, ვერ გამოვთქვი. თვალი ადევნე თვით გავლენის წყაროებს და ისე წერე. დაუკვირდი, სად ჩნდება მიზიდულობები არაცნობიერში, როცა ფორმის "კეთებისკენ" იხრები. შენმა ლექსებმა უკვე პლასტიკა შეიძინეს (არ ვგულისხმობ "მამაოს"; რამ დაგანერინა ასეთი ზარმაცი ლექსი, არ შეგეცოდა?), ამიტომ უკან აღარ დაიხიო. ჩვენი ავტორების წარუმატებლობის ერთი მიზეზი ესეც არის: მათ ხელში ლექსი არ იძერნება, ლექსი პოეტური მეტყველებისთვის თანშობილ პლასტიკურობას არის შერჩენილი და სათქმელის მოსაწესრიგებლად და ფორმის ქურაში მის ამოსავლებად ავტორის ცნობიერი ძალისხმევა ნულის ტოლია, დიდი ხანია ქართულ ენაზე ძირითადად ბრტყელი ლექსები იწერება.

სხვა გზა არც არის: თუ გინდა, ფორმებმა თავად შემოგთავაზონ ყოველი კონკრეტული შემთხვევისთვის ერთადერთი "საუკეთესო", ჯერ შენ თვითონ უნდა ეძებო ისინი. მაშინ შენი სათქმელიც უფრო ძლიერი და დამოუკიდებელი იქნება. შენ გინდა თქვა რაღაც მნიშვნელოვანი,

სიტყვები საგანგებო დანიშნულებით დატვირთო, მაგრამ არ გამოგდის და დანაწევრებული პროზაული წინადადებების მეტი ხელთ არაფერი გრჩება იმიტომ, რომ სიტყვები გრძნობენ შენს გამოუცდელობას სწორედ ფორმისქმნალობის მიმართულებით. ითამაშე ფორმებით, მათ ეს უყვართ! მაშინ აღარ მოხდება ისე, რომ შენს კონკრეტულ და ცოცხალ, თუმცა კი ღარიბ ხილვებს მოჰყვეს იმის ჩამოთვლა, თუ რა გნამს და არც ის უშინაარსო ჰეროიკა, რომ ღმერთს და სამშობლოს რალაცეებს ჩამოაცილებ. უფრო დიდი შრომა დასჭირდებოდა იმ მინარევების გათვალსაჩინოებას და პოეტურ აღწერას, ღმერთისთვის რის ჩამოშორებასაც აპირებ. ან ეს "ქაშა" და "ვიღაც ქალები" რაღაა? მე გეტყვი: ეს სიზარმაცეა. "წესიერების გაზონები" და სხვა ასეთი არაფრისმთქმელი განზოგადებებიც ზედაპირულ, გავრცელებულ კლიშეებთან დადლილი ვალსია. იგივეს ვიტყვოდი "ქალობის მიღწევაზე", "პორტყნაზე", "უძრავობის კი-აფზე" და სხვა სიტყვათშეთანხმებებზე. "და იქ შედგება პირველი კოცნა"? ვერ გრძნობ, როგორ უჭირს სუნთქვა ამ წინადადებას მოცემულ სალექსო კონტექსტში? ამას აჯობებს, შენი წა-

რმოსახვეები გაზეთებიდან ამონერილი ქრონიკების ფრაგმენტებით გააჯერო. არ გაინტერესებს, რა გამოვა?

მაგრამ რამაც გამახარა, იმას ეს შენიშვნები ჯერჯერობით ვერ დაჯაბნიან. არ გაჩერდე! სისათუთის რაღაც ისეთი მონაბერი ვიგრძენი ფორმებთან მიმართებით შენს ამ ლექსებში (განსაკუთრებით "ვაკუუმში"), რაც არავითარ შემთხვევაში არ უნდა დაიკარგოს.

დათო

19.05.2008

წავიკითხე და დავამუშავე შენი წერილი:))) გადაჩვეული ვიყავი შენი წერის სტილს და ორ-ორჯერ მომიწია წაკითხვა:)) ჰო, ეგრეა, ვმუშაობ, მაგრამ მახნევს შენი შეფასებები და ცოტა მაშინებს. პასუხისმგებლობას ვგრძნობ. ეს იმიტომ არა, რა თქმა უნდა, რომ ამაზე მე არ მიფიქრია, უბრალოდ, ალბათ სხვისი ტერმინებით განხილული შენი ნამუშევარი დამახნვეელი არის?.. არ ვიცი.

მოდი, იქიდან დავინწყებ, რომ მეჩვენება,

ცალსახად უდგები რალაცებს, აბა, როგორ გავიგო "სამშობლოს" "ცხელ ქაშაზე" რაც თქვი? ეს ის ქალები (ქალები!) არიან, რომლებიც გადალებენ, რომ მათი, საყოველთაო სიმართლე მირთვა: მიიღო მოდელი, რომელსაც უალტერნატივოდ გადავაზობენ "ვილაცები".

მე იმ აზრზე ვდგავარ, რომ ლექსიდან პირადი ნუხილებით ხალხი არ უნდა აავსო, რომ ეს ყველაფერი მუჭში უნდა მოიმწყვდიო და შიგნით უყურო, რომ ზემოდან/გვერდიდან შეხედო. სრულიად გაუმართლებლად მიმაჩნია სწრაფი პასუხების და იმიჯმეიკერი პოეტების პოლიტიკა. ეს შენს თაობაშიც და ჩემთანაც ერთერთი წარმატებული ხერხია წარუმატებელი ადამიანებისთვის.

მაგრამ! აბა, სად გადის ზღვარი პიროვნულსა და ზოგადს შორის? ეს ხომ ის პიროვნულია, რომელიც საზოგადოა, რომელიც ყველას ანუხებს, ვინც ახალი გზის გაკვალვას ცდილობს და არ დადის საყოველთაო გზაზე მარტო იმიტომ, რომ უფრო მალე მივა დანიშნულების ადგილამდე? (თუ მერე ამაზე ლაპარაკი ჩამოვარდა, "ვილაც ქალებზე" უფრო დანვრილებით გეტყვი) მე ასე მგონია, კეთება ძალიან საჭიროა და

პოეზია ზუსტია იმდენად, რამდენადაც პოეტი სინამდვილის ანაბეჭდებს აკეთებს ტექსტში (ახალს არაფერს ვამბობ, ეს ყველაფერი არისტოტელეა), სადღაც გენერა შენ, რომ გონება-გავლილი იდეა ხვდება ლექსში. შეიძლება, ფაქტი აღბეჭდო და ეს ფაქტი გაცილებით მეტი იყოს, ვიდრე, შენ რომ "აკეთებ", ის ფაქტი, ესეც ყბადაღებული საკითხი, აქ, ალბათ, მეთოდ-ოლოგიების პრობლემა უფროა, ვიდრე ჩემი ტექსტების).

მესმის, რომ შეიძლება ავტორის "გაცოცხლების" დროა! მაგრამ ავტორი მონიშნულ ტერიტორიას არ უნდა გადავიდეს, რადგან ბოლომდე ზუსტი მაინც ვერ იქნება, იმიტომ, რომ რეალობა იმდენად მოუხელთებელი და დინამიკურია, ის, ალბათ, მარტო ღმერთმა "იცის". ჩემი დამოკიდებულება ამ საკითხის მიმართ დღეს ასეთია, შეიძლება, შევიცვალო.

შეიძლება, მე ვერ გავიგე: თუ იმას ამბობ, რომ ეს სახეები, როგორც ფორმები (ცხელი ქაშას პირში ტენვა, ვიღაც ქალები) ბანალურია, ამაზე შეიძლება ფიქრი... "წესიერების გაზონებზე" გეთანხმები, ფორმა ძალიან გავამარტივე და დავლეჭე. საკონკურსო კონიუნქტურის არა-

ცნობიერი გავლენაა.

"შედგება" და "პირველი კოცნა" ენობრივი კლიშეებია და აქ შემთხვევით კი არა, სპეციალურად არის მოტანილი. ვაკუუმის პირველი ნაწილი არის ის, რომ სადღაც რაღაცები ხდება, ყველაფერი სხვაგან ხდება, აქ კი ფაქტები აღიქმება ტრაფარეტულად, არადინამიკურად (როდესაც აღმნიშვნელი იქცევა მკვდარ სხეულად), აი, ეს აზრია. თორემ პირველი ნაწილის ენობრივი "გაუმართავობა" და კონტექსტის მიმართ არაადეკვატურობა, რა თქმა უნდა, არის... საგაზეთო ქრონიკებზე რომ მოიწერე, თითქოს, ამას მიხვდი...

იყო რაღაცები, რაც ვერ გავიგე და უნდა დაგაზუსტებინო: გავლენის წყაროებისთვის თვალის დევნებაში იმას გულისხმობდი, რომ იდეას ვბადო და არა ფორმას (კონკრეტულ ავტორს), თუ რამე სხვას?

რაღაცებს გეკითხები იმიტომ, რომ საერთო ჯამში კრიტიკა საკმაოდ ბუნდოვანი იყო: (მართლა. ვერ გავიგე, რაც გავიგე, ის იყო, რომ ენობრივი გამოცდილება მაკლია მუშაობის საფუძველზე (გეთანხმები), არ უნდა გავაპარო ხალტურა (ესეც გასაგებია, სრულიად) დანარ-

ჩენი — ვერა.

ძალიან მეხმარები, გარდა იმისა, რომ შენ რომ არა, ენცენსბერგერს ვერ წავიკითხავდი, (ენებისადმი ჩემი საღვთო შური მოგეხსენება), კიდევ ის, რომ მიხარია, შენს გამოცდილებას ასე უშურველად რომ მთავაზობ. ჩაგეკითხე და გეკამათები. ხომ გესმის, რატომაც?

დიდი მადლობა,
ქეთო

19.05.2008

ქეთო, გთხოვ, ერთ რამეზე შევთანხმდეთ: მე არაფერს ვაფასებ (მითუმეტეს არაფერს გიკრიტიკებ), მხოლოდ ჩემს გამოცდილებას და დაკვირვებებს გიზიარებ. შენ შეგიძლია ისინი გაიზიარო, შეგიძლია – არა. და კიდევ: მე არ მეხერხება (და არც ოდესმე მეხერხებოდა) ერთ-განზომილებიანი საკლასო თემების წერა, ამიტომ შთაბეჭდილებებს ხშირად მეტაფორულად (შენი ტერმინოლოგიით – "ბუნდოვნად") ვაფიქსირებ, რითაც ადრესატს ამ მეტაფორების გავლით ჩემთან კომუნიკაციისკენ ვუბიძგებ და ეს

ჩვენს ირგვლივ გაბატონებული ბუნდოვანებების პარალელურად მეორე ადამიანისთვის გულლიად, ზედმეტი განმარტებების გარეშე სათქმელის გაზიარების საუკეთესო ფორმად წარმომიდგენია.

თითქმის ყველაფერში, რასაც მწერ, გათანხმები, მაგრამ ეს "ჭეშმარიტებები" ვერ გვიშველის, მათ არც პოეზიასთან და არც ჩემს სათქმელთან არაფერი აქვთ საერთო. უკიდურესობამდე რომ გავამარტივო ჩემი სათქმელი, ის ასეთ სახეს მიიღებს: პოეტს არ უნდა სჭირდებოდეს "ქაშით" იმის გამოთქმა, რისი გამოთქმაც "ფაფის" ფარგლებში შეიძლება; თუ ის იძულებულია, დაკარგული დროის პოეტური ძიება "ქაშის" მიგნებით დაასრულოს, მას მშობლიური ენაც ასე მოექცევა.

ყურადღება მიაქციე ერთ ნიუანსს: მე შეგნებულად არ ვსაუბრობ შენი ლექსების კონტექსტში მაღალ მატერიებზე და ფართო ჰორიზონტებზე, არც – იმ ევროპულ თუ ამერიკულ სულისკვეთებებზე, რომელთა ქართული ტრანსფორმაციები დაუყონებლივ ტიპიურ ქართულ დაბნეულობებად გამოვლინდება ხოლმე. ვცდილობ პირნმინდად "შკოლარული" და ხაზგასმუ-

ლად ცალმხრივი ვიყო, რათა შენს სულიერ ძიებებში უნებლიეთაც კი არ ჩავერიო და არ ჩავდგე იმ "მასწავლებელთა" რიგებში, რომლებიც "მონაფეებს" ათიდან ათივე შემთხვევაში საკუთარი პლატფორმისკენ უხმობენ ანუ მათ როგორც სახმარ ღირებულებას ისე განიხილავენ და არა როგორც მიზანს (საქართველოში მოკალმეებს შორის ურთიერთობის ასეთი კულტურა ისე დაიხვეწა, რომ მის "სიკეთეს" უკვე ველარავინ ამჩნევს).

მე ვგრძნობ, შენ რა ველშიც ხარ მოხვედრილი შენი გამოუცდელობით (შენი "ოდინდელი" საპერფორმანსო ვნებები ერთის მხრივ, ხოლო პირველ სკოლაში მოსწავლეებთან შეხვედრა მეორეს მხრივ ბევრისმთქმელია!), მაგრამ ეს არ არის ჩემი საქმე. ქართველებს უყვართ მითები და ერთი ჩემი ყოფილი მეგობრის სიტყვებით რომ ვთქვა, მათ შუბლზე აწერიათ: "მომატყუე!". მე მხოლოდ იმას ვხედავ, რომ შენ პოეტულ კაში პრობლემებს იმარტივებ, ხოლო შენი თაობის ირგვლივ შექმნილი თვითნებობა, რომლის ასახსნელად ფროიდზე შორს წასვლა არ არის საჭირო, თავისუფლება გგონია. უფრო მეტიც, ფიქრობ, რომ პოეტოკურის სამუშაოებ-

ის კომპენსაცია სხვა გზებით არის შესაძლებელი. არ გისურვებდი, რომ მხოლოდ 20 წლის მერე გაგჩენოდა სინანული იმის გამო, რომ 20 წლის წინ სახლის შენება სახურავიდან დაიწყე (არ მიკვირს წინააღმდეგობა თეორიული განათლების მიღებისთვის შენს მონდომებასა და პოეზიის ფრონტზე შენს დაბნეულობას შორის, ამ განტოლებებს შენ თავადაც მალე ამოხსნი).

თუ რამეს გისურვებ, პირველ რიგში იმას, რომ დრო არ დაკარგო. ამის თქმისკენ მიბიძგებს შენი შეგონება, რომ შეიძლება ფაქტი აღბეჭდო და ეს ფაქტი გაცილებით მეტი იყოს და ა. შ. (და რომ ეს მეთოდოლოგიების პრობლემაა და ა. შ.). მხოლოდ ერთს ვიტყვი და ამ საკითხს აღარ დავუბრუნდები: გამოუცდელ ადამიანებს ჰგონიათ, რომ გამოცდილი ადამიანები მართლაც ფაქტებს აღბეჭდავენ და ამ ფაქტებამდე მისასვლელი გზა ისეთივე სწორია, როგორც ორ წერტილს შორის გავლებული ხაზი. "ფაქტების აღბეჭდვის" შენმიერ გაგებაზე რომ დავდუმდე, თვით გალაკტიონის "მაქვს მკერდს მიღებული ქნარი, როგორც მინდა"-ს ფაქტობრიობა, ეჭვი არ მეპარება, მხოლოდ იმას გულისხმობს, რაც, ერთი მხატვრის პერიფრაზ-

ირებით, ასე გამოითქმის: ყველა მხატვარი ხატავს ისე, როგორც მას უნდა, რჩეული კი – ისე, როგორც მას შეუძლია. გალაკტიონის "როგორც მინდა" ნიშნავს "როგორც შემიძლია"-ს, ოღონდ - საბჭოთა სიბნელეში ზუსტად გამოთქმულს.

გავლენის წყაროებისთვის თვალისმიდევნებაში ვგულისხმობდი, ერთის მხრივ, ამა თუ იმ იდეის ან პოეტიკის მიერ შენს ფიქრებში, ლტოლვებში, სიმპათიებში, აღტაცებებში, შინაგან ბიძგებში ამ გავლენის გაჩენის "დროისა" და "ადგილის" ძიებას (რადგან ხშირად ეს პირველი იმპულსები ქრება და ადგილს უთმობს მზამზარეულ ინსტრუმენტებს, რომლითაც თუნდაც ენცენსბერგერმა შეიძლება შეგაიარაღოს), მეორეს მხრივ კი, აუცილებლად (აუცილებლად!), იმის გაცნობიერებას, რომ ნატურიდან იხატავ ყველაზე ღრმა გაგებით: მოთმინებით და იმის შეგნებით, რომ დადგება დრო, როცა აღარ გადაიხატავ მას მერე, როცა გადახატვის პროცესი ერთ დღესაც ნატურის შინაგან ხმას გაგაგონებს.

მაპატიე, თუ ვცდები, მაგრამ გამიჩნდა განცდა, რომ შენ სათანადო დროს არ უთმობ კლასიკას, თუნდაც კლასიკურ ევროპულ პოეზიას, და

გირჩევნია დროის ხარჯვა უფრო "თანამედროვე" პულსაციებზე. ბერძნულ პოეზიას კი, როგორც პატიოსანმა ქართველმა სტუდენტმა, მხოლოდ ჩაუქროლე (რაც არა იმდენად შენს ხარვეზეზე, რამდენადაც საუნივერსიტეტო პედაგოგიკის ხარვეზეზე მიმითითებს). მე მესმის, რომ თანამედროვედ ყოფნის მოდა სხვა სტანდარტების პატივისცემას მოითხოვს, მაგრამ, როგორც ვფიქრობ, შენი შინაგანი ბუნებით ამ აჩქარებული ადამიანებისგან შორს ხარ.

ფორმათქმნადობა ფორმათქმნადობაა და მეტი არაფერი. ყველგან, პოეზიაშიც და ცხოვრებაშიც. ეს არის სიბრტყული განზომილებიდან ხდომილებების, ფაქტების (პირველ რიგში, ფაქტებთან და ხდომილებებთან ავტორის შინაგანი მოძრაობების შეჯახების შედეგად წარმოქმნილი ახალი ხდომილებების) გამოთავისუფლება, გადარჩენა და მათთვის "სხვა არსებობის" მინიჭება (სხვათაშორის, ენცენსბერგერის გამომცემლობას "სხვა ბიბლიოთეკა" ჰქვია), რაც მოითხოვს ლექსის კეთების კულტურის გამომუშავებას გოტფრიდ ბენის და მაიაკოვსკის გაგებით. ამ კულტურაზე ხშირად იქნება ლაპარაკი ჩემი "ავსტრიული პოეზიის" მრავ-

ვალტომეულის დანართებში. შეიძლება არაფერი ისეთი მნიშვნელოვანი არ იყოს ლექსისთვის, როგორც ის, რომ მასში სიტყვებმა და სიტყვათშეთანხმებებმა თავი შინ იგრძნონ (აქვე მინდა შემოგთავაზო, ნაიკითხო ჰუგო ფრიდრიხის ნაშრომი "თანამედროვე ლირიკის სტრუქტურა", რომელიც ქართულად არსებობს და გამოქვეყნებულია "საუნჯის" რომელიღაც ნომრებში; გოტფრიდ ბენის უცნობილეს ესსესაც მიაგნებ "საუნჯეში". რატომ გთავაზობ? როცა ნაიკითხავ, მაშინ მიხვდები! არ მითხრა, რომ ნაკითხული გაქვს).

...მე კი იმ "აზრზე ვდგავარ", რომ ხალხზე საერთოდ არ უნდა იფიქრო არც ლექსის წერის დროს და არც არასდროს, რათა უნებლიეთაც კი არ შეხედო ხალხს ზემოდან ან/და გვერდიდან. მე შემებრაღა შენს მუჭში მომწყვდეული "წუხილები" და მაშინვე მათი გათავისუფლების სურვილი გამიჩნდა. როცა დანიშნულების ადგილებზე განაგრძე ლაპარაკი, ეს სურვილი კიდევ უფრო გამიმძაფრდა. თუმცა, ეჰ... ვგრძნობ, რომ გასაგებად ვერ გადმოგცემ ამ ყველაფერს. მე ახლა ერთ ახალ წიგნზე ვშუშობ (ალბათ, დიდხანს ვერ დამავთავრებ)

და, ჩანს, რალაცნაირად ვფრთხილობ, რომ სათქმელის ზედმეტმა გამარტივებებმა უკან არ დამხიოს. თითქოს ყოველ ჩემს ნაბიჯს ვუფრთხილდები. საერთოდაც, ახალმა პოეტურმა პროექტმა უკ-ვე შესამჩნევად გამოძვედა ჩემს თავში და შეიძლება ამიტომაც ნაკლებად ვითვალისწინებ კომუნიკაციის კონვენციურ მოთხოვნებს. მოკლედ, იმის თქმა მინდა, რომ თუ სათანადოდ ვერ გიხსნი რამეს, არა იმიტომ, რომ ენერგიას ვუფრთხილდები, არამედ იმიტომ, რომ არ მინდა ჩემს მიმართ შენი ნდობა ადაპტირებული გამოთქმებით შეურაცხვეყო ან შენი ლექსები "მომენონა-არ-მომენონას" დაუუქვემდებარო (ანუ შენი ნდობით ბოროტად ვისარგებლო). იმედია, მიმიხვდები ამას. ნუ იფიქრებ, რომ შეიძლება ერთი წამით მაინც დამავინწყდეს, რა მგრძნობიარეა ნებისმიერი ახალგაზრდა პოეტის ნერვები და როგორი განსაკუთრებულია მისი გულის აჩქარებები, განსაკუთრებით მაშინ, როცა საკუთარ ლექსებს უზიარებს იმას, ვის მგრძნობელობასაც იგი ენდობა.

ძალიან ვცდილობ არ გეხმარებოდე, მაგრამ შენი ნათქვამი მიდასტურებს, რომ ეს ცუდად

გამომდის.:))))
წყეულიმც ვიყო!
დათო

20.05.2008

აბა, რატომ თვლი, რომ მე შენგან ტრაფარეტული შეფასებების მოსალოდნელობა მაქვს? :) არც ერთი წუთით:)))) პირიქით, დათო, ასეთი შეფასებები ჩემთვის არასდროს ღირებული არ ყოფილა, რა თქმა უნდა, უფასური გამონათქვამები არც არავის ზრდის და ყველას აინტერესებს დაუინტერესებელი ხედვა და რჩევები მასზე უფრო გამოცდილი ადამიანისგან, ამაზე არც ერთი ახალგაზრდა ავტორი არ იტყოდა უარს:)

ყოველთვის, როცა შენს დამოკიდებულებებს მიზიარებ, მეშინია, არ წამოგცდეს, "როგორ უნდა", მაგრამ შენ მწერ, "როგორ არ უნდა", ეს მიხარია, ამას ყოველთვის იმ სათავესთან მივყავარ, რომელზეც შენ მწერდი:)

ბევრ რამეზე გეთანხმები, ჩემი უნივერსიტეტის უძრავობა არა მარტო იმაში მდგომარე-

ობდა, რომ "ნოვოე ვ ლინგვისტიკე"-ს აღმოჩენად ასალებდნენ. (...) ძალიან დიდხანს ყველაზე პროგრესული კვლევა "სახისმეტყველებითი" ანალიზი მეგონა. ყოველთვის ვგრძნობდი, რომ ეს საკმარისი არ იყო, მაგრამ მიქებდნენ ნამუშევარს და მეუბნებოდნენ, რომ ჩემი ასაკისთვის ძალიან ბევრი ვიცოდი. იზოლაციაში არასდროს არ ვყოფილვარ (კათედრაზე დარჩენაზე არასდროს მიოცნებია:), პირიქით, ვეძებდი, ვესწრებოდი თავისუფალ ლექციებს დაა.შ. მაგრამ არ მყოფნის ეს ამბავი და ამიტომაც ვამბობ, რომ ნასვლა და სწავლა მინდა :) აი, ასე შემომაქვს დანუხებული საკომუნიკაციო ლექსიკა და სინტაქსი შენს მაილებში:)

პირიქით, ძალიან მეხმარები და ეს შენც კარგად იცი:)

ქეთო

29.05.2008

ლევანს არ ვიცნობ და მოკითხვას ვერ გადავცემდი, გული არ დაგწყდეს. უნივერსიტეტი კი არ ყოფილა, ევროპული აზროვნების შეს-

წავლის ინსტიტუტი თუ რაღაც ამგვარი. და მგონი, ლევანი არ აკეთებს... დეზინფორმირებულიყავ :))

რომანტიკული ხედვა ძალიან ახლობელია ჩემთვის, როცა ვკითხულობ, მაგრამ ასეთ სახეებს ვერ "ვაკეთებ", ეს ესთეტიკა მაინც უცხოა. ბოდლერის და მოდერნისტების სული რატომღაც უფრო მეახლობლება, მიუხედავად იმისა, რომ ნაზი გოგო ვარ... ის სიმახინჯე უფრო მშობლიურია, თავისთავად, არ "ვანვები" (ნელი ზაქსსაც ჰქონდა ასეთი რაღაცები, ძალიან ექსისტენციური და შიშველი) :) მისტიკას ვერ ვიღებ ისე ახლო იმდენად, რამდენადაც ბავშვობიდან ამაზე გავიზარდე და ჩემი აზროვნების "კანონი" ეს იყო, სათამაშოებივით ვიცვლიდი ცნებებს "სიკვდილი", "არსებობა", "სასუფეველი", "ღმერთი", "სინძინდე"... და ისე შევეჩვიე, როგორც დედის, ან მამის რომელიმე ტანსაცმელი, ან მაგიდის გადასაფარებელი, რომელსაც იმდენი ხანია უყურებ, რომ ვერ იტყვი, რა ფერისაა და რა ფორმებია მასზე გამოსახული... ხანდახან ვხვდები ხოლმე, რომ მათთან დროზე ადრე შეხების გამო ეს სიტყვები თვალზე გადამეკვრებიან და ცნებებთან მისვლაში ხელს მიშ-

ლიან. თუ არ ვცდები, ვალდორფის მეთოდია, მათემატიკას ასწავლიან მხოლოდ მოქმედებების შესრულებით და კანონზომიერებებზე დაყრდნობით და ძალიან გვიან შემოაქვთ სიმბოლოები.

ტექსტებს ვკითხულობ ბევრ-ბევრჯერ, არ დაგიმაღავ, ენობრივად მიჭირს. (ისევ საკომუნიკაციო პრობლემა :))))))

ქეთო

30.05.2008

ქეთო, თუ "ასეთ სახეებს ვერ ვაკეთებ", ეს ესთეტიკა მაინც უცხოა", მაშინ ბოდლერის და მოდერნისტების სული როგორღა გეახლობლება? მგონი, ჩემს თარგმანებს უფრო იოლად დაძლევე, ვიდრე მე – შენს ამ ლოგიკას. თვალი რომ დავხუჭო "ესთეტიკისა" და "სულის" აშკარად სხვადასხვა წონით კატეგორიაზე და იმ უპირობო სიმართლესაც თავქუდმოგლეჯილმა ჩავუქროლო, რომ ხელოვნება ესთეტიკის საუფლოა და არა სულის, ერთ გასაოცარ გარემოებას მაინც ვერ ავცდებით: ბოდლერიც და მოდე-

რნისტებიც რატომღაც "კეთებას" იმაზე ათას-ჯერ მეტ მნიშვნელობას ანიჭებდნენ, ვიდრე ეს ქართულ სამოთხეში წარმოგვიდგენია. ხოლო ერთი წამით იმასაც თუ წარმოვიდგენთ, თვით ბოდლერზე და მოდერნისტებზე რამდენათას-ჯერ მეტ მნიშვნელობას ანიჭებენ "კეთებას" ბოდლერის და მოდერნისტების წარმომშობი კულტურები და ამ კულტურებმა როგორი დივიდენტების ფასად აუნთეს თავიანთ გზებზე მწვანე შუქი ბოდლერს და მოდერნისტებს, მაშინ ჩვენი მიამიტობის სიღრმეები ჩვენში უსაზღვრო სევდის აღმძვრელი უფრო იქნება, ვიდრე – უსაზღვრო სიამოვნების. ერთ რამეზე უნდა შევთანხმდეთ: სული არის ყველგან, ესთეტიკა კი (ანტიესთეტიკის ჩათვლით) არის მხოლოდ იქ, სადაც არის ხელოვნება. პაუნდი, რომელიც არ აკეთებდა? ჯოისი, პრუსტი, პო, ბორხესი, ვერლენი, მილერი, სტაინი, ათობით სხვა მოდერნისტი, რომლებიც არ აკეთებდნენ? ამიტომ გთხოვე ჰუგო ფრიდრიხის წაკითხვა. გუშინ, შენი წერილი რომ მივიღე, ვარედაქტირებდი ერთი ავსტრიული ტექსტის ქართულ თარგმანს, გამსჭვალულს მართლაც რომ არაგარანტირებული სულიერებით, და იქიდან მომაქვს შენთვის ეს

ციტატა: "რაოდენ თვალთმაქცი და ცბიერი გახლდათ ანრი რუსო, მევახშე, რომელმაც თავისი ბოტანიკური ჩანახატები გადაძალა, რათა თანამედროვეთ პრიმიტივისტი მხატვრის სახით წარსდგომოდა? ან კი რას ცვლის ეს ფაქტი მისი შემოქმედების შეფასებისას? ან, თუნდაც, ჰემინგუეი, — ეს უბადრუკი ტორეადორი, ვისაც ერჩივნა, ნერა-კითხვის უცოდინრად ჩაეთვალათ, ვიდრე მის მამაკაცურ ღირსებაში შეეტანათ ეჭვი, — არადა სინამდვილეში სხვა არავინ იყო, თუ არა უაღრესად დისციპლინირებული მწერალი. კუზიანი კიდეც უფრო იკუნტება, რათა მართლაც „კუზიანად“ გამოჩნდეს, გლახაკი საჯაროდ ამზეურებს თავის ყველაზე უგვან ძონძებს. ყველა ამ გადამეტებაში, გარდასახვისა და გამძაფრების წიაღში მუდამ ადამიანად ჩამოყალიბება, პიროვნული ფორმის ძერწვა იმალება. ეს არ უნდა დაგვავიწყდეს. ასე რომ არ იყოს, მეტისმეტად სწრაფად აგვიცრუვდებოდა გული, ისევე, როგორც სიყმაწვილეში, — როცა შევიტყეთ, რომ კუპერის პერსონაჟებს სინამდვილეში არასოდეს უცხოვრიათ და რომ პარმაში არასდროს ყოფილა კარტეზიანული მონასტერი...".

მე არ ვფიქრობ, რომ შენ ნაზი გოგო ხარ. უბრალოდ, როგორც ხელოვნებაში ყველა ახალბედს, შენც იქითკენ მიგიწევს გული, სადაც გარწმუნებენ, რომ სადაც კეთებაა, იქ სული არ არის და – პირიქით, სადაც სული და სიშიშველეა, იქ კეთება არ არის. შეიძლება ეს იმიტომ ხდება, რომ შენ გეჩვენება საყრდენი სხვაგან არის და არა შენში. ხელოვნებაში კანონები არ არსებობს და რჩება ის, რაც ზუსტია, ვიმეორებ, რაც ზუსტია და ამის გამო – კარგად გაკეთებულიც იმ მნიშვნელობით, რომელიც იგულისხმება "კეთების" ბერძნულ გაგებაში. ხომ იცი, ყველას თავისი გამოცდილება აქვს. ჩემი გამოცდილება გამორიცხავს ეგ ზგიბიციონიზმს. არ ვამბობ, ეს კარგია ან ცუდია მეთქი. უბრალოდ, ჩემი გამოცდილება გამორიცხავს ამას. დამისახელე ერთი ადამიანი მაინც დედამიწის ზურგზე, რომელიც შენი აზრით არ ყოფილა ან არ არის შიშველი და გავჩუმდები. დამისახელე ერთი ადამიანი მაინც, რომლის სული არ ყვირის, და გავჩუმდები. ვერაფერს მივუმატებ ერთი დიდი მოდერნისტის სიტყვებს: იოლია თქვა, რომ წვიმს. მაგრამ ძალიან ძნელია თქვა, როგორ წვიმს. მე ასევე ვფიქრობ, რომ შენ, უბრალოდ, დაბნე-

ული ხარ და როცა ღრმად ჩაისუნთქავ და როცა ლიტერატურის სამყაროში გადაეშვები, ეს დაბნეულობა გაივლის, ხოლო მისგან დარჩება მხოლოდ ხსოვნა, და შენ ოდესმე აუცილებლად იფიქრებ ამ ხსოვნის ობიექტის გადარჩენაზე ანუ აღწერაზე.

კარგო ქეთო, წერა უნდა შევწყვიტო, თორემ ჩამკეტავენ და დილამდე სამსახურში ყოფნა არ ამცდება... მომწერე.

დათო

03.06.2008

დათო, ვიცი ეგ ყველაფერი. გავჩუმდი.

ეტყობა რალაც ისე ვერ ვთქვი. კეთება რომ სჭირდება ხელოვნებას, ეს ძალიან კარგად ვიცი, პრიმიტივიზმზე რომ მწერ, ისიც კი გამახსენდა, პიკასოს სიტყვები, ბავშვივით ხატვაზე, მაგრამ მე ხომ ამაში არ გედავები? :)

ღერძი კი შეიძლება ზუსტად დაიჭირო, მაგრამ მე არ "ვფიქრობ" რომ ღერძი ჩემში არ უნდა გავამყარო, ეს, ალბათ ნებისყოფის ამბავია...

ხოდა მაგას კი მეუბნებიან, ლექსი არ არის

კეთებო, მაგრამ მე "არა-არა"მეთქი, ასე ვეუბნები:)))) უბრალოდ, ძალიან ცოტათი და მწვალებლურად მეფიქრება, რომ ცოდნა, დამუშავება ზოგჯერ, სუულ პანანუნათი ხელს უშლის ხედვას, სმენას (ღმერთი, რჯული, ფუქსავატობას როდი ვიგულისხმებ?!) იმის გაგებასა და დანახვაში, რასაც "ჭკვიანნი ვერ მიხვდებიან" (...)

19.06.2008

იცი, რა მინდა? მასტერკლასები რომ გაკეთებულიყო ლიტერატურაში... :)

20.06.2008

მასტერკლასები სკოლებში? (...)

21.06.2008

(...) დამწყები ავტორებისთვის რომ ჩაეტარებინათ (მათში მომიზრეთ :-)

ქეთო

23.06.2008

(...) იდეა რომ მშვენიერია, ამას თქმა არ უნდა. პირადად მე, ალბათ, დავიმალებოდი. 10 წელი ვკითხულობდი ლექციებს და ამ გამოცდილებამ მხოლოდ ის მასწავლა, რომ ვერავის ვერაფერს ვასწავლი და მომერიდებოდა კიდევ სხვებისთვის რეცეპტების შეთავაზება. გამოცდილების გასაზიარებლად კი, ჩემი დაკვირვებით, ასეთი აქციები ნაკლებ ეფექტურია იმ სივრცეში, რომელიც მოუწესრიგებელია. თუმცა, ვიცი, გამოჩნდებიან ადამიანები, რომლებიც ამ საქმისთვის გამოდგებიან.

მე სულ სხვა იდეა მაქვს რა ხანია და სიამოვნებით გაგიზიარებ უახლოეს მომავალში, თუ წინააღმდეგი არ იქნები, რომ საქმეში დიდი შრომა ჩადო მანამ, სანამ გაირკვევა, ეს შენი შრომა იხილავს თუ არა დღის სინათლეს. რა თქმა უნდა, იდეის ამარა არ მიგატოვებდი და მხარდაჭერას აღმოგიჩენდი. ვინძლო, ერთი კარგი არასტანდარტული სახელმძღვანელო შესთავაზო უფროსი სასკოლო ასაკის მოსწავლეებს და სტუდენტებსაც კი. მე უკვე ვიზუალურად ვხედავ ამ წიგნს.

დათო

24.06.2008

სასწავლო სახელმძღვანელო?

რა თქმა უნდა, რაც უფრო აგროვებ, თუ შემგროვებლობის სენით არ ხარ დაავადებული, მით უფრო დიდ უაზრობად გეჩვენება, ალბათ, გამოცდილების გაზიარება, მაგრამ ქვების შემგროვებას თავისი ჟამი აქვს :)

ჩემი იდეა არ გულისხმობს შენი გამოცდილების გაზიარებას, არამედ ზოგადი ლიტერატურული გამოცდილების გაზიარებას (პოეტიკაში: სტილისტიკაში, მეთოდებში), ეს არ იქნება უსარგებლო ქართული ლიტერატურისთვის, სადაც მართლა დიდი ქაოსია. ის ინფორმაციული საგიჟეთი, რომელიც დღეს არის, რაღაცების გადაფასებას საჭიროებს და ამ გადაფასებას ცოდნა სჭირდება. ამ თაობას ალბათ არაფერი ეშველება, სკოლის ასაკის და სტუდენტებისთვის კიდროული იქნება:))

რა ვი, იფიქრე შენ.

იდეა ეს იყო, სახელმძღვანელოზე?

24.06.2008

არა, იდეა ეს არ იყო. იდეა გულისხმობს უფროსი თაობის ჯერ კიდევ ცოცხალი ავტორების ინტერვიუებას პოეტიკური, ბიოგრაფიული, სოციალური პრობლემების ურთიერთგადაკვეთით. შენ ამას შეძლებდი. გეგმის შედგენაში მე დაგეხმარებოდი, ალბათ დაახლოებით ერთი წელი საკმარისი იქნებოდა ამ პროექტზე სამუშაოდ. სისტემურად "დაკითხავდი" ოთარ ჭილაძეს, რეზო ჭყიშვილს, გურამ გეგეშიძეს, ვახტანგ ჯავახიძეს, ტარიელ ჭანტურიას და სხვებს. ეს იქნებოდა მხოლოდ დასაწყისი. მომდევნო წელს შეიძლებოდა მომდევნო თაობის წარმომადგენელთა ინტერვიუება (თანაც, უკვე გამოცემული პირველი წიგნი რესპოდენტების მორიგ ფგუფს მოამზადებდა საპასუხოდ). "დაკითხვა" წერილობითაც იქნებოდა შესაძლებელი, რაც საქმეს გააიოლებდა. პირველი წიგნი რომ მომზადდეს, ალბათ არ გამიჭირდება სპონსორის მონახვა მის გამოსაცემად, თან მე თვითონ გამოვცემდი, შესაძლო მოგება და სავარაუდო კულტურული პერსპექტივები კი შენს აქტივში მოიყრიდა თავს. კითხვარი შეიძლება ისე

შეირჩეს, რომ წიგნი საქმიანიც იყოს, პრაქტიკული მეგზურიც, ფართო მკითხველისთვის საინტერესოც (ერთი-ორ უცხოენოვან წიგნზეც დაგაკვალიანებდი, რომელიც "დაკითხვის" კონკრეტული მეთოდის დასამუშავებლად გამოგადგებოდა). ოღონდ ესაა, მე ვერ ვიტან, როცა ხელოვნებაში წინასწარ გარანტიებს ითხოვენ. ასეთი გარანტიების მოცემა არავის შეუძლია. პროექტი კი ისეთია, რომ მისი ბეჯითად განხორციელების შემთხვევაში წიგნი შეუცვლელი იქნება, რაც უშუალოდ დაუკავშირდება შენს, როგორც ამ წიგნის ავტორის და საავტორო უფლებების მფლობელის ფაქტორს. აღარაფერს ვამბობ იმ რეალურ გამოცდილებაზე, რომელიც წინ გელის. როგორც ხვდები, შენი პროექტი (თუ იდეა), რომელიც გამიზიარე, შენ აუცილებლად ჩაგაყენებს ჯინჭარაძის მდგომარეობაში და ქეიფი რომ დამთავრდება, ოცი მანქანიდან ერთში არ აღმოჩნდება ადგილი შინ შენს მისაყვანად ("არაჩვეულებრივი გამოფენიდან" ხომ გახსოვს), ჩემი პროექტი კი სწორედ შენი კულტურული ადგილის გაძლიერებას მოემსახურება და რაღაც ისეთს შევქმნით ერთად, რაც, უბრალოდ რომ ვთქვათ, დარჩება. მოკლ-

ედ, თუ დაგანტიერებს ეს პროექტი, კონკრეტული გეგმარის შედგენაშიც დაგეხმარები, საერთო სტრატეგიის ჩამოყალიბებაშიც, კომუნიკაციის ანყობაშიც. შენი ქტივობების მიმართულებებზე დაკვირვება კი საბოლოოდ მარნ-მუნებს, რომ შენ სათანადოდ ვერ აფასებ ჩვენი მშობლიური "კულტურული" კონტექსტის მთელ ვერაგობას. ამიტომ ვაძლევ ჩემს თავს უფლებას შევნიშნო, რომ ვერც უწყინარი ქალური ეშმაკობა, რომ "შემოვლით" აჯობო ამ კონტექსტს და ვერც რეალური, **მძიმე და საგნობრივი** პროდუქციის შესაქმნელი ძალისხმევისთვის გვერდის ავლით თავის დამკვიდრებისკენ ლტოლვა წყურვილს ვერ მოგიკლავს. კულტურული კონტექსტი შეიძლება ძალიან სასტიკი იყოს, მაგრამ არა - უსამართლო, უკულტურო კონტექსტი კი, ანუ ქართული კონტექსტი, ყოველთვის უსამართლო და მზაკვრულია. არ არსებობს იმაზე დიდი შეცდომა, ვიდრე - სურვილი, რომ ვერაგი და მზაკვარი გააკეთილშობილო. ასეთი სურვილი თვით ამ სურვილის ამორფულობაზე და ამღვრეულ ბუნებაზე მიუთითებს. იქ, სადაც ყველა მხოლოდ იმაზე ფიქრობს, რომ მეორე ადამიანი მხოლოდ საფეხუ-

რად აქციოს თავისი ამბიციების დასაკმაყოფილებლად, სურვილების სინაზე და სინათლე ან მოჩვენებითია ან - მართლა ზედმეტად და უზუნოდ ნაზი. ვერც მე და ვერც შენ აქ უკეთეს სიტუაციას ვერ მოვესწრებით. მაგრამ თუ ამ ბოროტების შემცირება გვინდა, მაშინ საგანმანათლებლო ძალისხმევა ჩვენგან იმაზე მეტს მოითხოვს, ვიდრე ამა თუ იმ კეთილი მიზნით გამოუცდელი ადამიანების მიერ გამოცდილი ადამიანების დარაზმვა იქნებოდა. ჩემი პროექტი, მგონი, სხვა პერსპექტივას გპირდება. ხომ არ ვცდები?

დ.

26.06.2008

დათო, ძალიან დამაინტერესა იდეამ და ისიც კი ვიფიქრე, რომ ასეთი რამის გაკეთება ნამდვილად შემიძლია და მინდა. მაგრამ ერთი რამე უკან მექაჩება, ამ ერთი წლის განმავლობაში უნდა მოვძებნო რამე, სწავლის გასაგრძელებელი ადგილი ევროპაში... და საქმის წამოწყებას და შუაზე მიტოვებას არ ვარ მიჩვეული :)

საქმე კი მართლა დიდი და საჭიროა! ვინც ინტერვიუებს გააკეთებს და დაამუშავებს, იმისთვისაც ძალიან სინტიერესო და მკითხველებ-ისთვისაც. გაყიდვადიც იქნება. მე თუ ვერ გავაკეთებდი, დიდი სიამოვნებით ვიქნებოდი მკითხველი ამ ნიგნებისა.

მართალი რომ გითხრა, ჩემი დღევანდელი მზაობა არ მაიძულებს, რომ მაინცდამაინც სხვების მისაღებ გამოცდილებებზე ვიზრუნო, ახლა ყველაზე მეტად მართლა სწავლისთვის ვარ განწყობილი, შენი არ იყოს, საკუთარ თავზე და განწყობებზე ლაპარაკი არ მიყვარს და ისიც, როცა ჩემზე ვარაუდებს გამოთქვამს ვინმე, მაგრამ ახლა ყველაზე მეტად კითხვა, სწავლა, შესრულება მენატრება...

(...)

ქეთო

12.07.2008

ვასო, გამარჯობა!

უნდა გაუნყო, რომ სამნუხაროდ კულტურის სამინისტროს კონკურსში ჩემი ორი პროექ-

ტიდან ვერც ერთმა ვერ გაიმარჯვა. ერთი იყო ვაინჰებერის ტომი, მეორე - ლავანტი-ბუსტა. ძალიან ღარიბული ბიუჯეტი მქონდა, ერთ გამომცემელს ძალიან გაუკვირდა და აღშფოთდა კიდევც.

რაკი კონკურსის შესახებ ინფორმაცია შენგან მქონდა, გემახსოვრება კონკურსის თემა "უცხოური მხატვრული ლიტერატურის თარგმნის მხარდასაჭერად", ხომ ასე იყო?

ანუ, ჟიურის წევრებს, სულ მცირე, ენის სპეციალისტებიც უნდა გამოჩნდნენ, არა? თან, სულ მცირე, რამდენიმე ევროპული ენის.

აი, ჟიურის შემადგენლობა:

(...)

მე ვიკითხე, ამათგან რომელმა იცის გერმანული მეთქი. დამისახელეს ერთ-ერთი ამათგანი. მე ვუპასუხე, რომ ეს ტყუილია და რომ ამათგან არც ერთმა გერმანული არ იცის.

თავი იმით იმართლეს, რომ ყველა ცნობილი გერმანისტი კონკურსში თავად მონაწილეობდა და ინტერესთა კონფლიქტს აარიდეს თავი. ეს პასუხი, ალბათ, თვით ბუდას სიმშვიდესაც აამღვრევდა და რა გასაკვირია, მე რომ გამკვირვებოდა. თუ საუკეთესო მთარგმნელები მონ-

ანილეობდნენ, მით უმეტეს როგორ გაბედეთ ასეთი არაკომპეტენტური კომისიის შექმნა და მათთვის შეურაცხყოფის მიყენება მეთქი.

მე ამ ფაქტს მხოლოდ კრიმინალური ფაქტის კვალიფიკაციას მივცემდი. სამინისტროს მხრიდანაც და ჟიურის წევრების მხრიდანაც.

მე ათობით და ასობით ასეთი მაგალითი ვიცი ჩემს თაობაშიც, უფრო პატარებშიც და უფრო დიდებშიც.

ამ ბოლო მაგალითით და მისი ჩემმიერი შეფასებით კი შენთვის მხოლოდ იმის ჩვენება მიწოდოდა, თუ რატომ ვერ მიტანს ვერავინ ჩემს თაობაში და რატომ არის ყველა დაგეშილი, რომ როგორმე ჩემი დის კრედიტაცია მოხდეს ჩემზე უბინძურესი ქორების გეგმაზომიერი გავრცელებით, ჩემი მნიშვნელობის იგნორირებით ან ჩემი, როგორც ქედმაღალი და ამპარტავანი ადამიანის იმიჯის შექმნით. მაშინ ისინი მშვიდად იქნებიან და მათი მითებიც არ გაქრება. მაგრამ მათდა სამწუხაროდ ეს არ მოხდება. ჩემთან ხელი ხელს არასდროს ბანს. მე ასე არ მოვიქცეოდი და არ მოვიქცევი არასდროს არანაირი ფულის ფასად და არც იმ ხალხთან ვიმეგობრებ, ვინც ასე იქცევა. აი, ასეთი ფაქტების მიმართ ჩემს

ზიზღშია ჩემს მიმართ ზიზღის სათავე, სხვა დამალული და დაფარული არაფერი ხდება.

სამწუხაროდ, სინათლეზე ასეთი სიმართლის გამოტანას და სულელური მითების გაქრობას საქართველოში საუკუნეები სჭირდება. რაც თანამედროვე "ქართულ კულტურაში" ხდება, თავგების და ბაყაყების ომია და მეტი არაფერი.

იმედია, არ მიწყენ, ამ უწყებას ორ კარგ ახალგაზრდა ადამიანსაც თუ გავუგზავნი, ქეთო ნინიძეს და გიორგი კეკელიძეს.

რაც შეეხება ვაინჰებერის და ბუსტა-ლავანტის ტომებს, ისინი მაინც გამოვა და – იმაზე ბევრად ადრე, ვიდრე კულტ.სამინისტროს დახმარებით გამოვიდოდა. ჰონორარსაც მიიღებ, რაკი ჯერ ამ პროექტში უჰონორაროდ არავინ დამიტოვებია.

დათო

14.07.2008

არც კი ვიცი, რა უნდა გითხრა, აღვშფოთდი. რომ გითხრა, ამით კიდევ ერთხელ დამტკიცდა

ის სიმართლე, რასაც ყოველთვის ვფიქრობდი-
მეთქი, ვერაფერი ნუგეში იქნება. მაგრამ, ალ-
ბათ, ჩვენი საქმიანობის მიზანი, გარდა იმისა,
რასაც ჩვენ ვსახავთ, ისიც არის, რომ რაღაც
კანონზომიერების აღსრულებაში მონაწილე-
ობას ვიღებთ. მესმის, რომ ძნელია იმ ადამი-
ანებისგან განზილება, რომელთაგან არ მოელი
და კიდევ უფრო, უყურო ამ უსამართლობას.
სინათლის კვალიც რომ არ ჩანს არსად... ამ
ქვეყანაში ძალიან სასტიკად უსწორდებიან სი-
მართლეს, შრომას, პატიოსნებას და ცოდნას.
ეს XIX საუკუნეშიც კარგად გამოჩნდა და მე-
ოცეს დასაწყისში "დაგვირგვინდა"...

ჟურნალის გამოცემა რატომ შეწყვიტე? ძა-
ლიან საჭიროა (აუცილებელიც), რომ შენ და შე-
ნმა თანამოაზრეებმა, თუ ფინანსურად ვინმე
ხელს შეგინებთ, ახალგაზრდებთან იმუშაოთ,
იმასთან, ვისაც სწორი ორიენტირი სჭირდება.
ვერ დამაჯერებ, რომ ყველა იმ გზას გაჰყვება,
რაც შენი თაობის "ამაგდრებმა" აირჩიეს. იმის
ილუზია ვერ გექნება, რომ აიტაცებენ, მაგრამ
რაღაც ნაწილს ეს მართლა სჭირდება, დაეხ-
მარება, კურსს მიაგნებინებს. ამასთანავე და-
ფიქსირდება. ვინც საჭიროა, გამოგყვება :) მგ-

ლის შიშით...

(...) შენმა წერილმა თავზარი დამცა. (...) კიდევ ერთხელ ვრწმუნდები იმაში, რომ აქედან უნდა გავიპარო :))) ვგრძნობ, რომ ცოტაც და ამ მოდელს მოვერგები (ყველანაირი მნიშვნელობით). ნებისყოფაც არ მაქვს იმხელა, როგორიც შენ, რომ უსამართლობას ასე შეუსვენებლად ვებრძოლო. ასე რომ, მალე ერთი სტანდარტული გოგო ვიქნები და ჩემი ლექსებიც და აზრებიც და სახიფათო აკვიატებებიც თვალებს დახუჭავენ :)

ძალიან მიხარია, რომ პირადად შენ იმ ადამიანებზე არ ხარ, თუნდაც მატერიალურად დამოკიდებული. და არც შენი თარგმანები, რაც ჩემთვის და ჩემი მეგობრებისთვის, ხომ იცი, როგორი მნიშვნელოვანია...

აბა, შენ იცი

ქეთო

14.07.2008

კარგია, ქეთო, რომელ ჟურნალზეა ლაპარაკი, დილიდან საღამომდე სამსახურში ვარ გამოკეტილი. მე შემოსავლის სხვა წყარო არა

მაქვს და თავს ბედნიერად ვთვლი, რომ ისეთი სამსახური მაქვს, სადაც, ასე თუ ისე, ლიტერატურის კულტურაში მომავალი თაობების ჩართვას ვემსახურები (თუმცა ჩემს პროექტებს უკვე დაადგეს თვალი). სამსახურის მერე (და შუადღის პაუზაზე), ასევე შაბათობით ლიტერატურაში ვიძირები, კვირადღე კი ჩემს ბავშვებს ეკუთვნით. უკვე აღარც მახსოვს, ბოლოს როდის დავისვენე. ეს ერთადერთი გზაა, რომ არც ფორმიდან ამოვვარდე, არც კონტექსტიდან, ჩემს გერმანელ (და არა მხოლოდ) მეგობრებთან კომუნიკაციაც მქონდეს, "ავსტრიული ლირიკის" პროექტსაც მივხედო, მარტოც ვიყო და წონასწორობაც შევინარჩუნო და, რაც უმთავრესია, ვწერო. სიგიჟეა ეს ყველაფერი! თუმცა, უკეთესად არც ჩემი გერმანელი მეგობრები ცხოვრობენ. რამდენიმე მოვლენამ კი საბოლოოდ გამიტეხა გული ჩემს თაობაზეც და ყველა იმ ადამიანზეც, ევროპულ პროექტებში რომელთა გაყვანაც მოვინდომე. ბინძური ისტორიებია და არ მინდა ამით დაგამძიმო, არც არის საჭირო. ჩათვალე, რომ ყველაფერში ჩემი ცუდი ხასიათია დამნაშავე და არა – მათი ამაღლებული და კეთილშობილი ბუნება. ასე რომ, ეს ის

მარტოობაა, რომელიც მე ჩემი თავისთვის არ მისურვებია და არც ჩემს შემოქმედებით მარტოობასთან აქვს რამე საერთო. მე მომხმარებელთა და გამომყენებელთა სამყაროს არ ვეკუთვნი და ეს უკვე ავტომატურად მმიჯნავს მათგან (მაგრამ ეს არ ნიშნავს, რომ ძალიან კარგი ვარ; საერთოდ, ბოროტი არ ვარ, მაგრამ არც ძალიან კეთილი ვარ, ჩემს უსამართლობას კი, როგორც თემას, ჩემზე უკეთ ვერავინ დაამუშავებს)... ქეთო, გავედი, თორემ ჩამკეტავენ...

15.07.2008

ვიცი, რომ ძალიან დაკავებული ხარ, უბრალოდ კარგი იქნებოდა, ეს რომ მოხერხებულიყო. იცი, რა მინდა გკითხო? ლიტერატურულ ან კულტურულ პოლიტიკაზე რა შეიძლება ნავიკითხო.. მეოცე საუკუნის ქართული ლიტერატურული პერიოდიკის დასახელებებზე ვაპირებ მოხსენების გაკეთებას და, ალბათ, პოლიტიკის სივრცეს გადაკვეთს, გუმანით ვგრძნობ :))) და არაფერი არ მაქვს ნაკითხული ამ მიმართულე-ბაში.

16.07.2008

ქეთო, შენი მიზნისთვის ამ ეტაპზე სავსებით საკმარისი იქნება აბრაამ მოლის "კულტურის სოციოდინამიკა", რომელიც საჯარო ბიბლიოთეკაში აქვთ რუსულად (თუ არ ექნათ, მეც მაქვს). ძველი წიგნია, მაგრამ როგორც საორიენტაციო საყრდენი შენთვის კარგი სახელმძღვანელო იქნება. რა თქმა უნდა, გამოგადგებოდა უსპენსკის ან თუნდაც ლოტმანის ბოლოს გამოცემული კრებულები (უსპენსკი სადღაც უნდა მქონდეს). გარდა ამისა, როლან ბარტის თუნდაც მხოლოდ ერთი ნაშრომი რუსულ ანთოლოგიაში "სემიოტიკა". 80-90-იან წლებში უფრო ვინრო პროფილის შრომები იწერებოდა (გერმანული სამეცნიერო ჟურნალების მაგალითზე რომ ვიმსჯელოთ). ხელმისაწვდომი ლიტერატურიდან თუ რამე კიდევ გამახსენდა, მოგწერ. გარდა ამისა, არსებობს ამერიკული ლიტერატურის ისტორია (უფრო ზუსტად, "ლიტერატურული ისტორია") სამ ტომად რუსულ ენაზე, რომელიც თვით ამერიკელების მიერ არის დანერგილი და კარგად გამართული წიგნია არა მხოლოდ ცალკეული ავტორების, არამედ ლიტერა-

ტურული ტენდენციების კონცეპტუალიზაციის მიმართულებით. საერთოდ, იმ სამუშაოსთვის, რომელსაც ასახელებ, ვფიქრობ, ეს სამტომეული უფრო ბევრს მოგცემს, ვიდრე ბარტი და ლოტმანი.

დ.